

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos pont sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1909.

FELMÉRŐ SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, augusztus 31.

Mai számunk főbb közleményei:

- A Kossuth-szobor leleplezése.
- Lázadás Görögországban.
- Akik legtöbb adót fizetnek.
- Az orvosok kongresszusa.
- A pokolgép merénylet okai.
- Uj diák-vers.
- Tábori élet Aradon.
- Összeomlott vasuti fűtőház.
- Zeppelin Berlinben.
- A román tanítók és az új törvény.
- Rablómerénylet az újszentannai postán.
- Elégett Bierlot repülőgépe.
- Tarkaságok.

Mese az éhenhaló városokról.

Arad, augusztus 30.

Doktorok gyülekezetének idején tán alkalmas időt is talál ez a történet, amely naiv volta mellett is a lap élére tülekedik:

Szó van ebben egy csomó beteg, nádszál gyerekekről és néhány orvorról. A gyerekek sorvadtak, sorvadtak, a doktorok meg azon fontoskodtak, disputáltak, hogy mint lehetne a csenevész apróságokat erőre gyarapítani, az elszáradástól megmenteni. Vitakoztak, bölcselkedtek, latin szavakat mormogtak, iparkodtak egymást meggyőzni, hogy a gyerekeknek nem ez, hanem az a bajuk. Hogy ilyen orvosság és nem olyan napkura kell nekik. Az egyik fűrésztést ajánlt, a másik hideg borogatást. A harmadik ipécuanhaet, a negyedik kinint, az ötödik

rebarbarát. Es nem tudtak semmikép megállapodni.

Csak az az egy volt bizonyos, hogy a gyerekek valamennyien közös nyavalyában senyvednek. Es fogyott az ajkukról a vér, csontjukról a gyenge hus.

Végre az egyik gyerek azt nyávogta:

— Éhes vagyok!

A többi utána sirta:

— Igen, mi is éhesek vagyunk!...

Az orvosok fejében erre kigyuladt a világosság. Megvan: a gyerekeknek enni kell adni. Világos. Hiszen hosszú ideje alig ettek valamit. Igen, enni, enni kell nekik, míg egészen össze nem esnek. S félben is hagyták az áldatlan, meddő vitatkozást és ételért üzentek. S hozták az ételt: a párolgót, az izeset, a fűszeres illatut, az életet adót.

A gyerekek arca csillogott az örömtől, gyomrocskájuk előre kéjelgett az ételek jövendő befogadásának érzésében. A szájukat kerekre tátották, hogy annál hamarabb találja meg utját a drága, jó táplálék.

Akkor az orvosok újra vitába akaszkodtak. Az egyik azt mondta, hogy csak kicsi, apróbb adagokban kell nekik az eledelt adni, különben megerőltetik az összezsugorodott gyomrukat. Az okosabb azt mondta: sőt ellenkezőleg, minél többet kell nekik egyszerre adni, hogy az elmaradt tápláló erőt minél hamarabb pótolják a

testben. A még okosabb azt mondta: sem így, sem úgy. Valamint a természetben nincsen növény egyforma, ezeknek a gyerekeknek természete se azonos. Az egyik a gyors és sok táplálékot kívánja, a másik a lassut és fokozatot. Azért nem lehet egyenlően elbánni velük, hanem meg kell figyelni kinek-kinek a hajlandóságait, s a szerint kell őket etetni. Persze, hogy ez csak szélesebbre vágta a vita útját. Helyes, mondta az első; de akkor a kicsinyeken és a legvéznábbakon kell kezdeni, mert azok pusztulhatnak el leg hamarabb. Tévedés, kartárs — mondta a társaság másik jelese: — az ilyen kis, apró, vézna teremtések szívósabbak, mint a nagyobbak és testesebbek. Ezek nagyobb hiját érzik a táplálkozásnak; tehát előbb ezeknek kell enni adni, részint keveset, részint gyorsan.

Az orvosok még tovább pazarolták, szaporították a szót és a tudományok csillogó érveivel, szaktekintélyek tapasztalatainak kerekded elősorolásával iparkodtak egymást meggyőzni a táplálás azon módjának helyességéről, amelyet kiki ajánlott.

Es ezenközben a gyerekek éhen haltak.

Ehhez a meséhez tartozik egy újsághír. Ime:

— Akadály a 2 millió szétosztásá-

A stratégia.

Írta: Kanizsal Ferenc.

Stratégiát a cögling voltaképpen nem tanul. (Nem is tanítják rá.) Hírét hallja csupán, mint a baka a kávénak. Stratégiától, általában, csak idültőbb generálisoknak fáj a fejük, nekik is csak olyankor, amikor hadgyakorlat van és a hírlapokból értesülnek, ki az, aki győzött és ki az, akit elporoltak. Mert hát úgy fejből nem tudható az ilyesmi. Hát efféle fránya dolog az a stratégia.

Ha pedig önök azt hiszik, hogy ezek előrebocsátása után most egy öreg tábornokról lesz szó, aki Grácban és penzióban tartózkodik, okvetlenül csalódnak, mert ennek a történetnek hőse egy cs. és kir. hadapródiskolai növendék (magyarul: cögling), Bruno von und zu Mayer. Legalább így van a vizitkártyáján, hogy „von und zu”; mert portepője, az nincs a cöglingnek, ellenben van aranysegélyű, címeres vizitkártyája és van neki kék nadrágja, továbbá lovagiasan dobogó szíve, mely lelkesül és szeret. Figyelemreméltó heraldikai csevegést lehetne arról folytatni, hogy mióta élnek e földön oly Mayerek, akik „von”-nal is, „zu”-val is ékesek; de elégedjünk meg azzal, amit maga a cögling említ röviden, hogy egyik őse kapta, vitézi szolgálatokért.

Jó, de hol itt a stratégia?

Majd jön, várjunk csak.

A kis városban két kincstári tennispálya van. Egyik a kicsiké, a másik a nagyoké. Ne

képzelnék azonban a minősítést a tiszti rangok szerint, mintha az egyiken kadéttól lefelé, a másikon meg őrnagytól felfelé tenniszeznének; nem. Az egyik a bakfisoké, a másik az eladó leányoké és a fiatal asszonyoké. Igaz ugyan, hogy az őrnagy százkilós felesége is szokott lapdázni, de neki, egyelőre, még nem csináltak külön tennispályát. Pedig jó volna.

Nos, a bakfisok groundján folyt javában a játék. Bruno von und zu Mayer, a cögling, élesre vasalt kék nadrágjában szívének bálványá mellett pofozta rakettjével a lapdákat. Szívének bálványá pedig Elza, Löwenburg Elza, az ezredes ur gyönyörű kis leánya, aki, bár aligha mult tizenégy éves, roppantul ért kacérkodni a férfiakkal; oly férfiakkal persze, akik mindeonnap borotválkoznak, bár erre havonként egyszer sem volna okuk, vagy szükségük. Hát, a mint ott kergetnék a röppenő lapdákat, ez a kincstári hölgyike, már mint az Elza, egyszer csak leteszi a rakettet és minden bevezetés nélkül a következő meglepő kérdést teszi föl, élesen a cögling szemé közé nézve:

— Mondja csak, Mayer, mi az a stratégia?

— A stra...? — kezdte szolgálatkészen a kéknadrágos lovag, de megakadt, mintha szilvásgombócot nyelt volna egészben — vagy úgy? Helyes. Estére a házuk előtt sétálok, Elzácska; nézzen ki az ablakon, majd odamegyek és megmondom.

— Nem, nem! Nincs kedvem várni. Tudni akarom.

— Parancsoljon. Tehát a stra... — és

megint lenyelt egy szilvásgombócot a kadét. Legalább is, sovány nyakán az adámesutka úgy mozgott, mint annak, aki nagyot nyelt, vagy mint aki zavarban van. Főlnézett az égre. Lenézett a gyeprre. Majd a levegőbe bámult, ahol óriási piros dongók módjára zúgtak keresztül-kasul a tenniszlapdák.

— Miért hallgat, Mayer? Miért titkolózik? Ezt érdemlem én magától! — méltatlankodott a kincstári bakfis, türelmetlenül topantva a picike lábával. — Tudni akarom, Mayer! Érti! Én mindent tudni akarok.

— Érttem... — válaszolt a cögling és a homlokát okoskodón összeráncolva, bánatosan bámult az anyaföldre. Ott észrevett egy kis piros, fekete pöttyös bogarat, fölvevte:

— Nini, Katica-bogár. Merre repülsz, Katica-bogár? Hol lakik az angyalom?

— Eh, hagyja békén azt az ártatlan kis bogarat. Jöjjön oda a kerítéshez. Ugy látszik, valami diszkrét természetű dolog és fél, hogy kihallgatják beszélgetésünket. No, jöjjön Mayer és mondjon el mindent. Ne törődjék azzal, hogy nő vagyok. Tekintszen tisztársának. Hallottam már én igen nagy disznóságokat. Hallottam én már Karapandzsits kapitányt káromkodni is. Nohát, ennél rosszabb a dolog ugy sem lehet. Mert nézze csak, a dolog így van: Winter őrnagy ma is, mint rendesen, ebéd után eljött a papához sakkozni. Hát sakkoztak, míg én a másik szobában olvastam a Szanint.

— Mi? Magának megvan a Szanin? Ször

nál. A multkoriban jelentettük, hogy a belügyminiszteriumban már megállapodtak a városoknak szánt 2 millió korona felosztásának módjára nézve. Igen ám, de a pénzügyminiszterium nem tette magáévá a belügyminiszter elvi álláspontját s miként a *Városok Lapja* értesül, oly nagy az ellentét a két miniszter álláspontja között, hogy egyhamarjában ezt aligha sikerül összeegyeztetni. Most folyik az egyes szakminiszteriumok 1910. évi költség-előirányzatának az összeállítása. Ennek kapcsán szőnyegre került a városok segélyezése s a segélyösszeg felosztásának a módozata is. A két miniszter szakemberei között azonban nemcsak megegyezés nem jöhetett létre, hanem oly ellentétes álláspontokat foglaltak el, hogy a felosztás kérdését kénytelenek voltak kikapcsolni és arra az időre halasztani, amikor az állami költségvetés összeállításával már elkészültek, ami pedig csak szeptember közepére tehető. Így a 2 millió korona mikénti felosztásának a kérdését megtárgyaló miniszteriumi ankett, amelyről már említést tettünk, csak szeptember közepén fog összeülni. A belügyminiszterium azon álláspontjával szemben, hogy a városok az állami teendők ellátására fordított költségeik arányában részesítenek a kárpótlás összegéből: a pénzügyminiszter álláspontja az, hogy a tényleges szükség szerint adják az egyes városoknak a segélyösszeget, vagyis, hogy a részesedés kulcsául legfőképp a pótladó százaléka tekintessék.

Igazán nem tudjuk, hogy a pénzügyminiszterium álláspontja a bölcsőbb, vagy a belügyminiszteriumé az igazságosabb. De ha a városok doktorai, a miniszterek még nagyon hosszúra elnyújtják az esztendő vitatkozását, hát egypár város elpusztul a pótladó-körben.

A Kossuth-szobor leleplezése.

Előkészületek az ünnepre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

A nagy keretekben tervezett szoborleleplezési ünnepélyre a rendező bizottság irodájában, melyet a városházán rendezett be a törvényhatóság, folynak az előkészületek. Ezerkétszáz meghívót küldött szét a város csak hivatalos személyiségeknek és testületeknek, törvényhatóságoknak. Meghívót kapott a kormány és annak minden tagja külön is, a főrendiház, a képviselőház, az összes vármegyék és társzabványhatóságok.

A meghívó szövege a következő:

Arad szab. kir. város közönsége ez évi szeptember 19-én leleplezi a magyar szabadság és nemzeti függetlenség lánglelkű apostolának, Kossuth Lajosnak érebe öntött szobrát. E napon van Kossuth Lajos születésének 107-ik évfordulója. Nemesak Aradnak, a vértanúk városának, hanem az egész Magyarországnak ünnepe lesz e napon. Midőn ez ünnepélyre tisztelettel meghívjuk, egyben arról is értesítjük, hogy 3 kiküldöttnek elszállásolásáról készséggel gondoskodunk, miért is kérjük, hogy azoknak neveit, akik az elszállásolást igénybe venni óhajtják, az ünnepély megtartása előtt legalább 10 nappal alólírott polgármesterrel tudatni sziveskedjék. Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottságának 1909. július 14-én tartott üléséből. Varjassy Lajos polgármester.

Az ünnepségek sorrendje. Szeptember hó 18-án: Este 7 órakor zenestakarodó. Szeptember hó 19-én: 1. Reggel 6 órakor zenekarok járnak be a város utcáit. 2. Kilenc órakor gyülekezés a Szabadság-téren. 3. Fél tíz órakor a menet megindul a Kossuth-szoborhoz. A szobornál: 1. Ezer tanuló éneke. 2. Alkalmi óda, írta: Abrányi Emil, szavaltja: Gaál Gyula, a Nemzeti Színház tagja. 3. Ünnepi beszéd, elmondja: Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő. 4. „Kossuth Lajos” himnusz, szövegét írta: Farkas Ferenc, megzenésítette: Révfy Géza; a szerző vezetése mellett éneklük: a budapesti „Testvériség” M. A. V., az aradi M. A. V. és az aradi vaggongyári daloskörök. 5. Pongrácz és Szigfried szobrász művészek átadják Arad szab. kir. város közönségének a Kossuth-szobrot. 6. Varjassy Lajos, Arad szab. kir. város polgármestere gondozásba veszi a művet. 7. Kossuth Ferenc ur 6 Excellenciájának beszéde. 8. A magyar képviselőház és fő-

rendiház koszerujának elhelyezése. 9. A különböző testületek és küldöttségek tiszteletének és hálájának lerovása. 10. Szózat, zene kíséret mellett éneklük az egyesült daloskörök tagjai.

A város körülbelül hatezer vendég elszállásolásáról gondoskodik. Sarlot Domokos főkapitány, az elszállásolási bizottság elnöke ma a következő felhívást intézi Arad város közönségéhez:

Kérem Aradváros közönségéhez! Aradváros polgársága 1909. évi szeptember hó 19-én leleplezi le nemzeti ujjászületésünk megteremtőjének: Kossuth Lajosnak érebe öntött szobrát. Ünnepeinkre meghívjuk a velünk érző testületeket, testvéreinket. Arad polgárságára hárul a feladat gondoskodni arról, hogy az ország különböző részeiből városunkba érkező vendégeknek hajlékuk legyen. A vértanúk városának polgársága: fiai és leányai, mindenha elsőik ott, ahol a hazaszeretetért és városunk becsületének érdekében áldozatokat kell hozni. Ezen tudat bátorít fel arra, hogy Aradváros törvényhatósági bizottsága nevében tisztelettel megkérjem Arad polgárait: sziveskedjenek f. é. szeptember hó 18-ára és 19-ére lakásaiknak nélkülözhető szobáit — a városunkba érkező vendégeknek — ingyen átengedni. A megtisztelő választát kérem a kapitányi hivattalal levelező-lapon, avagy telefon útján közölni. Kérelmünk megismétlése mellett s annak teljesítését hálásan megköszönve vagyok, Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága nevében tisztelettel: Sarlot Domokos, főkapitány.

A szobor felállításának munkájával szeptember tizedikére elkészülnek. A főalak és a baloldali mellékcsoport már el van helyezve. A jobboldali csoportozat még nem érkezett meg az öntödéből. A szobor körüli tér rendezése szintén szeptember tizedikéig készül el.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Elutasított csódkérvény. Az aradi törvényszék mint kereskedelmi bíróság ma tárgyalta Szelle József csódkütyét. A törvényszék nem adott helyt a csódkérvénynek, melyet Fényes Kálmán dr. ügyvéd adott be Lukács Lajos háztulajdonos és Reusz Sándor nevében. Azzal az indokolással utasították el, hogy nincsen csódvagyon.

nyü! Ugyan Elzáska, ha elolvasta, adja ide nekem...

— Jó. De meg kell magyaráznia a stratégiát... Arra leszek egyszer csak figyelmes, hogy a papa meg az őrnagy fojtott hangon diskurálnak. Az őrnagy ezt a szót mondta ki, hogy: „Stratégia.” Érti? „Stratégia.” Mire a papa hangosan felkacagott, mint rendesen, amikor pikáns dolgokról van szó. A kíváncsiságtól égve bekandikáltam az ajtón; de a papa észrevett és dühösen rámfördött: „Takarodjál, Elza! Ez nem gyerekeknek való! Mmmars!” Mit szól ehhez?

— Csak azt, hogy kedves papája, az ezredes ur, kissé kiméletlen ugyan, de igaza volt.

— Igaza? Hát szabad egy magasrangú tisztnek hölgyekkel gorombáskodnia?

— Sohasesem. De azért igaza volt. Mert nézze csak, fraulein Elza, a stratégia nem holmi pikantéria.

— Nem? — kérdezte savanyu arccal a bakfis.

— Nem, becsületesemre, nem.

— De hát micsoda? Tudni akarom.

— Hadi titok.

— Mi?

— Hadi titok — ismételte sugva a cögling és igen fontoskodó arcot vágott — ne beszéljünk hangosan, mert ha meghallják, mind a kettenket sáncofogságra ítélnék.

— Most már el kell mondania.

— Nem lehet. A titok, — titok. És én fel-

esküdtem a császárra és a királyra. Én a hadsereg titkait el nem árulhatom.

— Nekem sem? — kérdezte kacérul Elza és bübájosan mosolygott. Nefejeccszeme csábítóan ragyogott.

A cögling elpirult.

— Nekem sem? — kérdezte újból Elza, még csábítóbban. (Ez az a mosoly, amelyért a hadvezérek árulókká lesznek.)

— Hát legyen. De nem jelent föl?

— Nem, Bruno.

— Ide figyeljen. A stratégia, hogy úgy mondjam, alapjában arra való, miszerint, mikép, hogy úgy mondjam, az ellenséget legyőzzük. Egyike a legnehezebb hadi tudományoknak. Sőt, mondhatom, hogy a legnehezebb. Bár nekem a kisujjamban van, becsületeszavamra.

— Pszt. Halkabban! — intette Elza. — Idefigyelnek.

— Gyakorlati példával többre megyünk. Látja itt a park végén a jegenyefákat?

— Látom.

— Azokon túl a várhegyet?

— Látom.

— Kolosszális! Magának kitűnő hadi talentuma van. Hja, a vérség! Nem hiába ezredes lánya!... A várhegy legcsucsán látja a várrom tornyát?

— Látom.

— Piramidális. No most, tegyük fel, ott van az ellenség, ott fönt. Érti?

— Érttem.

— Kolosszáliter piramidális! Mink vagyunk a tábori tüzérség és nekünk agyon kell ágyuznunk azt az ócska vártornyot. Érti?

— Érttem.

— Piramidáliter kolosszális! Magában egy hadvezér vészett el! No már most minden attól függ, hogyan célozunk, hogyan állítom be az ágyut.

Itt a cögling a balkezébe vett egy lapdát, jobbjaiban pedig az ütőt lengette.

— Az ágyut be kell állítanom. Hogy pontosan találjak, tudnom kell, hány fokos szög alatt, Reaumur, vagy Celzius szerint. Mondjuk a jelen esetben negyven fok alatt, Celzius szerint. Mi sem egyszerűbb ennél. Az ember előveszi a logaritmus-táblázatot és megvan. No hát, az ágyut beállítottam. Tehát, jól figyeljen. Direkció a hegy csucsa, annak az ócska vártornyoknak a legislegcsucsá. Feuer! Ein, zwei, drrei!

Főlemele a jobbját és az ütővel akkorát sújtott a labdára, hogy az bugva sistergett át a bokrok fölött.

— Ilimmel, Gott! — sikított egy női szoprán. Az ezredesné ő méltósága volt, az inspekciós gardedám, mivelhogy a lapda az ő becses orrát, annak is a leghegyét találta. Ijedtében leesett a kerti székről és a pázsitra tottya.

Általános elképedés. A játékosok hirtelen szünetet tartanak:

— Mi az, mi történt?

— Ki volt az a majom?

— No de ilyet!

Az orvosok kongresszusa.

Előadás esperanto nyelven.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30

Várakozáson felül sikerült a XVI-ik orvosi kongresszus. A nemzetiségi agitáció nem tudott ártani. Figyelembe véve azt, hogy a legutóbbi lisszaboni kongresszusnak csak 1762 tagja volt, a most Budapesten üléselő kongresszusnak pedig 3532 tagja van, akkor valóban elmondhatjuk, hogy dacára az ellenakciónak, a művelt világban ugyancsak nagy érdeklődés nyilvánul Magyarország és a magyar főváros iránt.

A vasárnapi megnyitó valóban impozáns volt. A világ szellemi arisztokráciájának legnagyobbra tartott tagjait fogadta magába a budapesti Vigadó, amely falai között ilyen számban, értékben és jelentőségben egyaránt hatalmas gyülekezést sohasem üdvözölhetett. A vendégeket a magyar orvosi kar és a hivatalos világ hozzájuk méltó díszszel fogadta.

Üdvözlésükre megjelent a király képviselőjében József főherceg, továbbá a magyar kormány képviselőjében Apponyi Albert gróf kultuszminiszter. A kongresszus elnöke, Müller Kálmán dr. főrendiházi tag mindenki nagy megdöbbenésére nem jelenhetett meg a megnyitó ünnepen, nem vehetett részt annak a kongresszusnak első tanácskozásán, amelyet fáradhatlan buzgalommal legnagyobbbbszt ő készítet el. Váratlan rosszul lett támadta meg. A kongresszus tanácskozását helyette báró Korányi Frigyes dr. vezette. A megnyitó ünnep egyébként teljesen programszerűen folyt le. Legkiemelkedőbb mozzanata József főherceg francia nyelvű üdvözlő beszéde volt. Apponyi Albert gróf kultuszminiszter nagyszabású beszédét nagy tetszéssel fogadták. A közönség rendületlenül kitartott a figyelmes hallgatásban mindaddig, míg a kongresszuson képviselt összes államok és a nevezetesebb külföldi egyetemek képviselői el nem mondták üdvözlő beszédeiket.

(József főherceg üdvözlő beszéde.)

József főherceg megnyitó beszéde az orvosi kongresszuson a következő volt:

— Uraim! Nagy örömmre szolgál, hogy

A cögling elsápadt, de lovagiasan jelentkezett. Néhány értelmetlen bocsánatkérő szót hebegett.

Az inspekción gardedám fölemelkedett üléséből és így szólt:

— Trotli.

Aztán meg hozzátette:

— Ostoba kakadu.

Ez fájt. Ezen nem volt mit segíteni. A cögling felszólította gyíklesőjét. Távozni készült. Elza a kerítéshez dülve egy akáclevelet tépdessett fogai közt. A cögling szalutált és ment. Nem nézett volna vissza a világra sem. De amikor kiért a jegenyék közé, mégis visszánézett. Már újból folyt a játék, jó kedvvel — és láthatta, amint Löwenburg Elzának a szeplős Rudi, esküdt vetélytársa udvarol. Sőt kacagást vélt hallani. És úgy érezte, hogy a gonosz Rudi ilyeneket mondhat:

— A Mayerek „von und zu“-ja? Ósők? Vitézi szolgálatok? Mayernek cukrász az apja és ő az az ő, akit hadi szolgálatokért kitüntettek. Igen, mert Berengár főherceg számára az öt év előtti hadgyakorlatokon a Mayer-papa szállította az indián-fánkot. És Berengár főherceg él-hal az indiánért. Hát ezért kapta a „von und zu“ nemességet a papa. Ez az a híres hadiszolgálat.

— Ebből párbaj lesz! — mormogta fogai közt Bruno von und zu Mayer — egyikünk meghal!

Es elindult, nehéz szívvél, a jegenyék közti uton...

nekem jutott a szerencse, hogy 5 felsége képviselőjében a XVI. nemzetközi orvoskongresszust megnyissam. Uraim, az emberiség szolgálatában állani, összes fizikai erőnket és szellemi képességeinket, melyeket Isten nekünk adott, embertársaink javának szentelni, ez volt és lesz mindenkor ideális célja életünknek. Mindnyájan egymásra vagyunk utalva. És minden ember egyéni értéke abban az irányban növekszik, amint munkájával embertársainak és az egész emberiségnek használ. Ami ily módon áll az egyes egyénre, fokozott mértékben érvényes egy egész hivatásra s ebben a tekintetben mindenkinek becsületesen be kell vallania, hogy kevés foglalkozási ág van, amely az egyénre, a családra és végső következményeiben az államok egész életére oly mély és messzeható befolyást gyakorol, mint az Önök mestersége. Minden élő lénynek megvan a vágya, — és joga van hozzá — hogy boldog legyen és minél hosszabb ideig legyen boldog. És nem új igazság, hogy a földi boldogság legfőbb feltétele az egészséges, elégedett és hosszú élet. Valamint az egészséges családapa erős karja és gondolkodása előfeltételei az egész család boldogságának, úgy az egymásra következő generációk egészsége és élettartása alapját képezi az államok és ennél fogva az egész emberiség boldogságának. Amidőn tehát Önök, uraim, azon fáradoznak, hogy tudományukkal az egyén egészségét veszélyektől megóvják, betegségéből gyógyítsák, munkaképességét helyreállítsák, amidőn egyetlen más hivatással össze nem hasonlítható erőfeszítéseik után megóvni igyekeznek a lakosság összességét mindattól, ami az egészséget és az életet fenyegeti; érdemessé válnak nemcsak az egyének elismerésére, hanem joggal megilleti önöket az egész emberiség hálája is. Ezen az áldáson kívül, amely az önök tudományos működéséből az emberiségre haramlik, el kell ismerni még róla azt, ami minden tudományos fáradozást értékesé tesz, hogy az emberi művelődés előhaladását is előmozdítja. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy az önök működésének természeténél fogva minden szavuk és minden cselekvésük arra irányul, hogy a szenvedőkön segítsenek. Az önök hivatása, hogy a humanizmus érzelmét minden irányban ápolják. Önök tehát nemcsak a tudománynak, hanem az érzésnek és az egész emberiségnek szolgálatában állanak. Mindnyájan ismerjük a nagy haladást, amelyet az orvosi tudomány a legutóbbi időben tett. Mindnyájan ismerjük a nagy sikereket, amelyeket a szenvedő emberiség az Önök ismereteinek köszönhet. A legbensőbb hálával azokért az eredményekért, amelyeket Önök eddig is elértek és abban a biztos reményben, hogy a mostani összejövetel is elő fogja mozdítani az orvosi tudomány fejlődését, hogy Önök általában emelni fogják a civilizáció színvonalát, enyhítik az egyének szenvedéseit, erősítik az állam gazdasági alapfeltételeit, — ezekkel az érzelmekkel kérem a Mindenható dus áldását a kongresszus összes tagjaira és munkálataira és ő császári és apostoli királyi Felsége nevében a kongresszust megnyitottnak jelentem ki.

(A kormányok üdvözlése.)

Grósz Emil dr., a kongresszus főtitkára tette meg ezután jelentését francia nyelven.

A tetszéssel fogadott jelentés végén a kormányok képviselői beszéltek. Legnagyobb részben csak a kongresszus üdvözlésére és a vendégszerető fogadtatás megköszönésére szorítkoztak. Elsőként a németbirodalom kormányának képviselője, Uthoff tanár, titkos egészségügyi tanácsos beszélt. A beszédek végén a daloskör elénekelt a Szózatot. József főherceg ezután a közönség zajos ovációja közben a kongresszus

vezetőségének élén Apponyi Albert gróf kultuszminiszternek társaságában elhagyta a termet. Kevéssel utóbb a kongresszus közönsége is széteszött.

(A kongresszus hódolata.)

A kongresszusról hódoló táviratot küldtek Ferenc József magyar királynak és a legutóbbi orvosi kongresszus fővédőjének, Manuel portugál királynak.

(Fodor József szobra.)

Az Országos Közegészségügyi Egyesület, Magyarország közegészségügye első apostolának, Fodor Józsefnek emlékére közadakozásból szobrot emelt. A szobrot, amely a Sándor főherceg-téren áll, vasárnap délután három órakor leplezték le ünnepélyesen az orvosi kongresszus számos előkelőségének jelenlétében. Az ünnep, amelyre meghívták a korán elhunyt nagynevű tudós hozzátartozóit is, Pártos Gyula műépítőnek, a szoborbizottság helyettes elnökének megnyitójával kezdődött. Az ünnepi beszédet Hlosvay Lajos dr. udvari tanácsos, az Országos Közegészségügyi Egyesület elnöke mondotta. Fodor József egyéniségét és érdemeit méltatta hatásos beszédében.

(Szakelőadások.)

Vasárnap délután az orvosi kongresszus tagjai részére két szakelőadás volt. Az első délután négy órakor a Nemzeti Múzeum egyik termében Kutner R. dr. berlini orvostanár tartotta „Das ärztliche Fortbildungswesen“ címmel. A másik előadás hat órakor volt a régi képviselőházban s Holländer dr. tartotta vitett képekkel illusztráltan „Krankheitsdarstellungen aus der vorkolumbischen Epoche“ címmel. Az előadást nagy közönség hallgatta végig.

(Ütvenéves találkozó.)

Az orvosi kongresszus alkalmából a Bécsben 1859-ben alapított Egyetemi Magyar Társaságnak még életben lévő tagjai vasárnap délelőtt 10 órakor a Vigadó-tér és Mária Valeria-utca sarkán levő sörcsarnokban ötvenéves találkozóra gyűltek össze. Az ötvenéves találkozás megünneplésére hétfőn este 8 órakor társasvacsora volt.

(Esperantisták gyűlése.)

A mai, hétfői nap délelőtti a szakosztályok ülésével telt el. Kilenc órakor az összes szekciók megalakultak; megválasztották elnökeiket és meghatározták munkarendjüket. Az egész délelőtt ezzel telvén el, a szakelőadások csak későn kezdődtek.

Tíz órakor kezdődött az esperantisták gyűlése, melynek aránylag csak kevés publikuma volt. Ma még az esperanto nem oly általános, hogy ilyen nyelven tartott előadások nagy publikumra számíthatnának.

Az esperantisták ülését Schwarz Samu dr. nyitotta meg. Elnökül ajánlotta Schatz Róbert drt, a nemzetközi orvosi szövetség budapesti főkonzulát. Ez elfogadta az elnöki széket; megköszönte a bizalmat s előbb francia, majd esperanto nyelven méltatta az esperanto nyelvet orvosi szempontból.

Indítványára Loránt Leo drt jegyzővé választották:

Az első előadást Sidlovsky Konstantin moszkvai főorvos tartotta, amely után élénk „Vivó, vivó!“ kiáltások hangzottak fel. A moszkvai közegészségi viszonyokat ismertette.

Előadásokat tartottak még esperanto nyelven: Sestakow moszkvai, Callaude monte-karlói, Bressnella londoni, José Terricabras cataloniai és Carrasava tokiói orvos, többnyire a bakteriologiai és dermatologiai kérdésekről.

Több esperanto előadás nincs bejelentve.

Nagy érdeklődés nyilvánult Baczelli olasz professzor előadása iránt, aki az erőt adó orvosságoknak a visszerekbe való befecskendezéséről tartott tudományos felolvasást. Erre az előadásra azonban csak délután került sor.

(Délután és este.)

Délután a szakosztályok tartották meg üléseiket. Keller dr. charlottenburgi tanár, aki tudvalevőleg Aradon is járt, hosszabb előadásban igen bizelgően nyilatkozott a magyar gyermekvédelmi intézményekről. A francia orvosok egy-egy gyönyörű élővirág koszorút helyeztek Semmelweis és Fodor József szobrára.

Este a fővárosi vigadóban Budapest székesfőváros fényes estélyt rendezett a kongresszus tagjainak tiszteletére. Az estélyen körülbelül háromezren vettek részt. A vendégeket Bárczy István polgármester és felesége fogadták. A Vigadó fényesen kivilágított termeiben gazdag buffé volt felállítva. A közönséget, melyben sok nő is volt, művészi hangverseny szórakoztatta.

Az estélyen rövid ideig jelen volt Apponyi Albert gróf kultuszminister is.

(A király sürgönye.)

A kongresszus üdvözlő táviratára a császári és királyi kabinetiroda ma a következő választ küldte:

Dr. Müller Kálmán urnak, a nemzetközi orvoskongresszus elnökének, Budapesten.

O császári és magyar királyi apostoli felsége élénken érdeklődik a nemzetközi orvoskongresszus tudományos és emberbaráti munkája iránt és meleg köszönetet mond azért a tiszteletteljes üdvözlésért, melyben őt ezen nagy-rabecsült gyülekezet megnyitása alkalmával részesítették.

Ofelsége megbízásából a Kabinetiroda.

Akik legtöbb adót fizetnek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Az aradi legtöbb adót fizetők névsorát folytatólágon itt közöljük:

Funkelstein József keresk. 123446, Sarlot Domokos házt. 122942, May János sütő 122030, Gombás Gyula házt. 121950, Wolf Aladár Béla házt. 121780, Szathmáry Géza és Mariska házt. 120528, Guttmann Samu kereskedő 118744, Kiss István örök. házt. 118703, Lukácsy Lajos ügyvéd 117031, Deutsch Ignác házt. 116610, Turay András háztulajdonos 115513, Török Andor és társai házt. 115320, Antoneszku Döméné örök. házt. 116325, Fodor és Reisinger építész 115188, Zselensky Róbert gróf házt. 115114, Király Dezsőné házt. 114680, Fricz József háztulajdonos 110419, Ifj. Purgly János és Emil háztulajdonos 110346, Lustig Andor háztulajdonos 110287, Floreszku György bérkereskedő 109730, Scheiber Lajos kávé 109127, Rónai A. János vendéglős 1084—, Petkó Lázárné háztulajdonos 108395, Weil Alajos bádógos 106626, Adler Andor kereskedő 106349, Fürst János kávé 105769, Hack Frigyes ács 104533, Lukács Géza háztulajdonos 1044—, Keppich Jakab dr. orvos 103360, Somló Armin dr. ügyvéd 103180, Vas Sándor dr. orvos 101344, Porcia Lajos gróf háztulajdonos 101262, Janics Lipót háztulajdonos 101126, Müller Károly ügyvéd 101048, Ottenberg Tivadar bankigazgató 1007—, Róth Zsigmond szállító 99275, Dobró Pál földtulajdonos 97755, Pichler János háztulajdonos 975 kor. 67 f., Assael József ékszerész 960 kor. 52 f., Robitsek Agoston ügyvéd 94871, Werner Károly házt. 94589, Koch Dániel házt. 93458, Szecses Soma keresk. 93447, Blaskovits Antal házt. 93299, Fodor Mária és Kornélia házt. 92540, Koch Mórné meszáros 923—, Frank L. András házt. 91740, Szatmári Király János házt. 91140, Spiegl Lipót házt. 90490, Sebesi Ferenc asztalos 90353, Avarfy Géza házt. 90206, Ivanov János földt. 89494, Krausz Mór házt. 88960, Onku Miklós bankig.

864—, Nikolics Döme ügyvéd 84896, Kuttu Gyula keresk. 84764, Barabás Béla dr. ügyv. 84740, Magyar Ferenc keresk. 24562, Steiner Ferenc keresk. 83860, Hendl József házt. 83482, Ottrubay Károly házt. 83294, Seherhag Henrik házt. 832—, Singer Izrael házt. 82140, Csiky Károly házt. 81015, Domokos Lajos házt. 98860, Natland Bernát bankig. 810—, Éles Béla dr. ügyvéd 81806.

A pokolgép merénylet okai.

Vádak Jungáné ellen. — Érdekes nyilatkozatok

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30.

A Mátyássy kassai honvéd hadbiztos ellen elkövetett pokolgép-merénylet még mindig nagy mértékben foglalkoztatja a közvéleményt. Most azt kutatják: mi lehetett az oka a szerencsétlen Junga Sebő százados merényletének. A felesége ma olyan kijelentést tett, hogy a szegény ember nem volt ép elméjű. Viszont a Jungát feljelentő Halassy felesége azt mondta, hogy Junga a neje miatt követte el a gyilkos kísérletet.

A dráma izgalmas fejleményeiről itt következik tudósításunk:

A pokolgép Budapesten.

Budapestről jelentik: Ma megérkezett Kassáról a budapesti főkapitánysághoz a pokolgép doboza, amelyet azonnal átszállítottak a katonai parancsnoksághoz. A dobozban volt 3 darab 2 centiméter hosszú, 2 mm. átmérőjű üveghenger, valamennyinek be van az egyik vége forrasztva. Megállapítást nyert, hogy az üveghengerek kénsav, lugsav, vagy sósavval voltak telítve s arra szolgáltak, hogy a robbanást közvetítsék. Még találtak egy elszigetelő lemezt, mely szintén a pokolgépből származott. Az előbbi üveghengerek egyikében sárgás színű folyadékot találtak. A robbanó anyag elzárására és beraktározására szolgáló mahagoni utánzatu kazetta 42 db szilánkból oly módon állított össze, hogy annak hosszúsága, szélessége és magassága, valamint külső felülete a legpontosabban visszaadja annak eredeti jellegét.

Junga fogságban.

Székesfehérvárról jelentik: Junga százados, aki rendkívül megvan törve, még szombaton beszállították a székesfehérvári katonai fogházba. Tegnap folyton ideggöresökről panaszkodott és orvost kért maga mellé:

— Meg fogok örülni — mondta az orvosnak — ha nem kapok valami csillapító szert.

A katonai orvos idegcsillapító szert rendelt neki, amitől Junga némileg megnyugodott. A katonai hatóság fokozott éberséggel őrizteti Jungát, mert attól félnek, hogy kárt tesz magában.

A merénylet okai.

Katonai körökben azt beszélnek, hogy Junga egy afférből kifolyólag amerikai párbajt vívott Mátyássyval. Tette pedig ezt azért, mert nem akart botrányt. A fekete golyót Mátyássy huzta és minthogy a határidő már letelt, a pokolgéppel emlékeztette a hadbíró szörnyű kötelességére az ellenfele.

Ez a kis história, amelyet inkább a fantázia szüleményének tartanak, mint ténynek, azt bizonyítja, hogy Junga századosot aljas merénylet elkövetésére képtelennek tartják azok, akik a századosot ismerték. Azt mondják: vakmerő a szélsőségig. Ha megtörtelni valója lett volna: nem cselekszik orvul, ha csak — s

már ez is hitelre talál — Junga százados nem tartozik immár ama szánandó szerencsétlenek közé, akiknek elméje meghibbant.

Az eset iránt Jekelfalussy honvédelmi miniszter is annyira érdeklődik, hogy miniszteriuma egyik főtitkárját küldi ki. A kiküldöttet holnap várják Kanizsára. A vizsgálatra vonatkozó iratok Budapestről már megérkeztek.

Kassáról azt írják, hogy Junga Mátyássyval együtt udvarolt egy kassai szép asszonynak. A tisztek tudják is, hogy kinek. Kettőjük közül azonban Mátyássy volt a szerencsésebb. Sőt vetélytársát el is helyezték Kassáról. Ez Mátyássy intrikáját látta az ő elhelyezésében. A levert, áthelyezett, epedő és szenvedő szerelmes vetélytárs lelki motivumaiból eredt aztán a merénylet. A katonatisztek erről csak suttogva, nagy titokban beszélnek.

Beszélgetés a százados feleségével

Nagykanizsáról jelentik: A Zala című napilap egy munkatársa meglátogatta ma a le-tartóztatott Junga százados nejét, hogy tőle a merénylet ügyében bizonyos felvilágosításokat kérjen. Jungánét a katasztrófa nagyon megviselte.

— Szívesen nyilatkozik — ugymond — mert a lapok sok téves hirt és kombinációt közöltek. Nem igaz, hogy férjének Mátyássy hadbíróval differenciája lett volna. Mindvégig a legjobb barátságban voltak és így férjének semmi oka sem volt a merénylet elkövetésére. Sajnos — mondta — kétségtelennek tartom, hogy férjem elméje elborult. Hónapok óta aggasztó tünetek mutatkoztak rajta, nem evett, nem aludt, egész éjjel föl- és alájárt a szobában úgy, hogy mi már régen féltünk valamely bekövetkező katasztrófától. Férjem állandó ingerültsége miatt egy cseléd sem maradt meg nálunk hosszabb ideig. Ha józan lett volna és lett volna valami baja Mátyássyval, azt bizonyára párbajjal intézte volna el. Hiszen már eddig is hat súlyos feltételű párbaja volt. Valami rémkép üldözhetette és ez indította bizonyára a merénylet elkövetésére. Jelen volt a beszélgetés alkalmával Jungáné anyja, Schweissgut tengernagy özvegye is, aki hasonló értelemben nyilatkozott. Azt mondta, hogy Junga jólelkű ember volt, aki folyton a családjának élt, soha nem ment kávéházba sem feleségével. A följelentő Halassyék ellen mindketten nagyra kikeltek. Azt hiszik, hogy tisztán rosszlelkűségből tették meg a feljelentést.

Jungáné gyermekeivel Grácba utazik és ott fogja bevárni az ítéletet.

Nagykanizsán különben furcsa hírek vannak elterjedve. Azt beszélnek, hogy Mátyássy szenvedélyesen udvarolt a Junga feleségének és ebből keletkezett a merénylet. Azt mondják, hogy nemrég Budapesten volt Junga és a felesége. Itt találkoztak az éppen Budapesten tartózkodó Mátyássyval. Amikor Jungaék hazaértek, levél várta az asszonyt. A levelet állítólag Mátyássy írta, s az a férj kezébe került. Azóta Junga nagyon nyugtalan volt, de nem szólt a feleségének, aki állítólag nem is tudott a levél tartalmáról. Ez természetesen nincs bizonyítva, s nem lehetetlen, hogy nem egyéb a kanizsai társaságok pletykáinál.

Vádak Jungáné ellen

Rendkívül föltűnő és bizonyára következőkkel fog járni az a nyilatkozat, amit ma Halassy felesége tett egy fővárosi hírlapíró előtt. Tudvalevő, hogy Halassy budapesti hívatának, aki mostoha testvére Jungának, följelentette a századosot a rendőrtörzsen és így tudódott ki Junga merénylete. Halassyné a kül-

nős úgyról ma a következő szokatlan kijelentéseket tette:

— Junga rendkívül intelligens, képzet ember, *Schweissgut* Dina olasz grófnőt vette feleségül. Dina elszegényedett előkelő olasz családból származik. Az apja olasz tengernagy volt, a nagybátyja admirális. Junga mostoha anyja, özvegy Halassyné rendkívül szerette Sebót s ő letette érte a kauciót, amikor megnősült. Junga bámulatatosan szerette a feleségét, aki, mondhatom, nem érdemelte meg ezt a rajongást. Az asszony nem szerette az urát olyan nagyon, mint a férfi őt. Kassáról tavaly májusban helyeztette át magát Kanizsára. Mi tudtuk, hogy az asszony miatt történt az áthelyeztetés, de ő azt mondta: levegő változásra van szüksége a feleségének. Nem akarok vádaskodni Jungáné ellen, de mondhatom, sok rosszat beszéltek róla. Még a cselédek is folytonosan csak rosszakat mondtak. Egyszer meglátogattuk őket Kassán; az ura nem volt otthon és később a felesége egyedül jött haza. Rendkívül ki volt pirulva és izgatott. „Hol voltál?” — kérdeztük tőle. „Sétálni” — mondta zavartan. Az uram ekkor nekem titokban azt mondta, hogy írjak anonim-levelet Jungának, mert mégis türethetetlen amit az asszony csinál.

— En megírnám Jungának — mondta az uram — de félek, hogy felismeri az írásomat. A te írásodat nem ismeri meg.

Az anonim-levelet azonban elmaradt. Nem-sokára ezután Jungát áthelyezték. Amíg a kanizsai lakásuk rendbejött, addig nálunk laktak Pesten. Akkor ők Kassáról jöttek és az asszony mellén nagy csokor volt. *Folytonosan azt csókolgatta.* Hogy kitől kapta, nem akarta megmondani. Az ura nem szólt ezért neki semmit, mert kimondhatatlanul szerette. Sebő nagyon szép, derék, de csudálatosan szenvedélyes ember. En nagyon szerettem őt és ezért nem is tudok megbocsátani az uramnak, hogy elárulta. Sebő anyja egy alkalommal, amikor Junga öngyilkos kísérletet követett el, azt mondta, hogy a fiának nagy szerencsétlensége a felesége. Nem tagadom, az a benyomásom, hogy az uram tudott a dolgról, mert az utóbbi időben sokat volt Kanizsán. Ezért nagyon elítélem az uramat, hogy elárulta. Már csak az anyja miatt se lett volna szabad ezt megtenni. Az anyja most kétségbe van esve és folytonosan átkozza az uramat.

TANÜGY.

(—) Az aradmegyei cigányiskola megnyitása. A kultuszminiszter ma arról értesítette *Varjassy* Arpád aradmegyei kir. tanfelügyelőt, hogy elfogadja a tanfelügyelőnek a pankotai cigányiskola megnyitására vonatkozó előterjesztését. A cigányiskolát a mostani tervezet szerint szeptemberben nyitják meg. A község határában lévő egyik házat, *Birkis* Mitru házat bérlik ki erre a célra. Tudvalévőleg *Birkis* most tömeges kuruzslás miatt fogságban van. Az első cigányiskolában egyelőre 60 növendéket helyeznek el. Valószínű, hogy *Csóki* Gusztáv helyettes tanítót bizzák meg az iskola vezetésével.

(—) Felhívás a kereskedő főnökökhöz. Az aradvárosi kereskedőtanonciskolában a beiratások szeptember hó 1-étől 8-ig mindennap délután 2 órától 4-ig eszközölhetnek. Felhívjuk a kereskedőfőnök urakat, hogy tanulóikat az említett időben az iskolába beírassák, mert ellenkező esetben a kapitányi hivatal, mint I. fokú iparhatóság a késedelemző főnököket súlyos pénzbírsággal fogja megbüntetni. A 12 korona tandíj, valamint a könyvek és füzetek ára a

beiratkozás alkalmával egyszerre fizetendő. Arad, 1909. aug. 28. Az iskola felügyelőbizottsága.

(—) Az aradi állami tanítóképző intézetben 1909. 10. tanévre a következő sorrendben lesznek a beiratások: Szeptember 2-án d. e. 8 órakor javítóvizsgálatok. Szeptember 2-án és 3-án d. e. 9-12-ig és d. u. 3-5-ig beiratás a gyakorlóiskolába. Szeptember 4-én a tanítónövendékek beiratása. Szeptember 5-én évmegnyitó. *Veni sancte.* Szeptember 6-án d. e. 8 órakor tanítás.

(—) Beiratás a női kereskedelmi tanfolyamra. Az Aradi Kereskedők Köre által fenntartott női kereskedelmi tanfolyamban a beiratások szeptember 1., 2. és 3-án lesznek a tanfolyam vezetőjének, Somogyi Gyula dr. tanárnak lakásán, Lázár Vilmos-utca 3., Földes-ház. II. em. délben 12-1 és délután 5-6 órakor. Felvételenek IV. polg. isk., vagy IV. felsőbb leányiskolai bizonyítványt felmutató tanulók, vagy olyanok, kik felvételi vizsgálatot sikerrel tesznek. Beirási díj 20 kor., tandíj évi 100 kor., mely havi részletekben is fizethető. A december 1-ig esetleg kimaradó tanulók kötelesek az első félévi tandíjat megfizetni, a későbbben kimaradók az egész évi tandíjat. A rendes előadások szept. 9-én d. u. 2 órakor kezdődnek. A tanfolyam ez évben is a polgári leányiskola egyik tantermében lesz elhelyezve. A tanítás naponta 2-5-ig tart. 3256

Összeomlott vasuti fűtőház.

Harminc aradi munkás életveszélyben.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30.

A nagyváradi pályaudvaron már hónapok óta nagyarányú bővítési munkálatokat végeztek az államvasut. Ezek között legfontosabb az új fűtőház építése, mely a nagyváradi forgalomnak megfelelően, huszonegy mozdony befogadására van számítva és a legújabb körrendszer szerint épül. A falak elkészültével megkezdődött a vasszerkezetű tető felszerelése. A technikailag is kiváló munkával a kolozsvári üzletvezetőség az aradi *Weitzer* vaggongyárát bízta meg. Itt készült a szakemberek ítélete szerint magas nivón álló mű, melynek szerelését körülbelül harminc, többnyire aradi szerelő végzi. A szerelési munkára *Balázs* Antal, a gyár főszerelője ügyel fel, aki az egész munkát alberletbe vette a gyártól.

Ma reggel a tetőzet, mely körülbelül négyezer négyszögméternyi területet fed — amint nekünk Nagyváradról telefonálják — a falak gyengesége következtében beszakadt. Az óriási robajjal leomló tető szerencsére azonban oly időben omlott be, amikor azon munkás egyáltalában nem tartózkodott és a falak között is csak három munkás pihent. A szerelők éppen reggelijüket költötték el az építkezés közelében levő kintinban. Az összedőlés pillanatában mindenki óriási katasztrófára gondolt, de csakhamar kitűnt, hogy egyetlen munkás, *Novák* Mihály 23 éves lakatos szenvedett sérüléseket, akinek az egyik lábát és egyik karját törte el a ráeső vasgerenda. A másik két munkás könnyebb zúzódás árán menekült meg. *Balázs* főszerelő nem volt jelen a tetőzet beszakadásánál, mert még szombat este Aradra utazott. A sebesültet a nagyváradi kórházban ápolják.

A bedőlés hírére az állomásról azonnal külön vonatot indított a főnökség, amelyen az éppen az állomáson időző *Jármay* Béla kolozsvári üzletvezető foglalt helyet és vele együtt több orvos és mérnök utazott ki a szerencsétlenség színhelyére.

A bizottság rögtön megindította a vizsgálatot és megállapította, hogy a vasszerkezet alatt összeomlott a gyöngén épített fal, amelyet egy nagyváradi építőmester épített. A hatóság megindította a vizsgálatot.

Lázadás Görögországban.

György király lemond.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30.

A krétai bonyodalom nem vonult el nyomtalanul Görögország sorsa fölé. A portával szomben vallott kudarcért az elkeseredett görögök és különösen a hadsereg *György* királyt, az uralkodóházat és a kormányt okolják és elkeseredettségükben szombaton valószínűsítést szerveztek a dinasztia és a kormány ellen. A lázadó tisztek követelték, hogy az uralkodó család tagjai lépjenek ki a hadseregből és e követelésük kivására ostrom alá akarták venni a görög fővárost. A béke egyelőre úgy, ahogy, helyreállott, mert a király új kormányt nevezett ki és kijelentette, hogy maga és dinasztiaja távozni akar az országból.

Az izgalmas eseményekről itt következnek távirataink:

Athénből táviratozzák: Valósággal forradalom játszódott le szombaton a görög fővárosban. A katonatisztek követelték a királyi hercegeknek a hadseregből való eltávolítását és a kormány lemondását. A csendőrség szolidárisnak jelentette ki magát a lázadó tisztikarral, amely nyolc ágyúval, gyalogos és lovascsapatokkal a főváros közelében tábori ütött. Szombaton hajnalban *Athén* polgármestere és egy őrnagy *Rallis* miniszterelnök megbízásából a lázadók táborába ment békétárgyalások megkezdésére. A tisztek egy kapitányt bíztak meg követeléseik előterjesztésével. *Rallis* miniszterelnök a válasza 8 órai gondolkodási időt kért. Később a polgármester automobilon visszatért a táborba és közölte, hogy a miniszterelnök lemondott és a király *Mavromichal*ist bízta meg a kormányalakítással. Az új miniszterelnök azt a tanácsot adta, hogy a tisztek szereljenek le, a király pedig amnesztiát ad. Miután a király az amnesztia rendeletet aláírta, nyomban átküldték azt a kapitánynak, aki felelvasta a csapatoknak. A király rendeletét ismételt éljenzéssel fogadták.

Athénből táviratozzák: Az amnesztia kihirdetésével a lázadás véget ért. Megalakult az új kormány, mely este 8 órakor letette az esküt.

Athénből jelenti egy újabb távirat: *György* király, akinek lemondásáról már napok óta pozitív formában beszélnek, ma állítólag így nyilatkozott egy magasrangú politikus előtt:

— *Kinoznak engem, kinoznak, holott menni akarok. A nagy hatalmak rendkívül nehéz helyzetbe kergettek.* Fiaimnak a hadsereg kötelékéből való eltávolítása nem csupán az alkotmány megsértése, hanem személyes megbántása volna a dinasztianak. Minden egyes görög polgárnak joga van ahhoz, hogy pályát válasszon, miért ne volna erre joga a király fiainak? Hasonlóképpen igazságtalanság, ha az ország jelenlegi helyzetéért engem tesznek felelőssé, holott azt kizárólag a képviselők párttörékvései idézték elő. A képviselők évek hosszú során át megmaradtak a régi rossz rendszer mellett. Nem akarok vérontást a jelenlegi helyzet miatt felelőssé tett dinasztiaért. *Le fogok köszönni, egész családommal együtt elhagyom az országot és azután választhat a nép magának új királyt, akinek talán a végzet kedvezőbb sorsot ad.*

A királynak ezt a nyilatkozatát hivatalosan nem cáfolták meg. A király szándéka nagy izgalmat kelt. A főiskolai ifjuság, amely egy

szent falanx létesítésén fáradozik, a királyhoz a következő figyelmeztetést intézte:

— Király, ne hamarkodd el a dolgot, erre figyelmeztet a főiskolai ifjuság fájdalomtelt hangja.

Berlinből táviratozza a Voss. Ztg. athéni tudósítója: Konstantin trónörökös palotájának ablakán keresztül egy golyó hatolt a szomszéd falba. Allitólág csak véletlenség firog fenn.

Zeppelin Berlinben.

A német császár hódolata

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30.

A Zeppelin III. német birodalmi léghajó a tegnapielőtti balsikert kikorrigálta és vasárnap délben fél egykor Berlinbe érkezett. Az ósz grófot a német császári pár és a császári ház tagjaival élén sok ezer főre menő közönség fogadta. Zeppelin gróf ünneplésében, amely szinte határtalan volt, előljárt Vilmos német császár, aki uralkodót megillető pompával fogadta a nagy német léghajóst.

Mai távirataink a következők:

Bitterfeldből jelentik: A Zeppelin III. vasárnap reggel fél 8 órakor innen Berlin irányában elrepült.

Wittenbergből jelentik: A Zeppelin III. reggel 8 óra 40 perckor Wittenberg felett volt látható.

Berlinből táviratozzák: Pontban fél egy órakor érkezett a Zeppelin III. a tempelhofi mezőre. A léghajó többszöri lehajlással hódolt a császár előtt és azután harangzugás és száz ezrekre menő nézők üdvkiáltásai közben a tempelhofi mezőről Berlin utcai és házi fölött nagy ivben Kreuzberg fölé szállt, ahonnan ismét visszatért a tempelhofi mezőre és itt a császár előtt több evolúciót hajtott végre. Az időjárás pompás, Délután 1 óra 40 perckor megjelent a Zeppelin III. birodalmi léghajó a gyakorló-tér keleti oldalán, nagy ivben észak felé fordult és azután a kikötési hely felé igyekezett. Az első gondola 1 óra 51 perckor érte a földet és míg a császár Zeppelin grófot üdvözölte, a zenekar a Deutschland, Deutschland über alles kezdetű dalra zendített.

Berlinből jelentik: Több mint egy negyed órán át végezte a Zeppelin III. a tempelhofi mező felett 150—200 méter magasságban hatalmas körmozgásait. Amidőn a léghajó első részét katonák hajókötellekkel erősen tartották, a léghajóban lévő k kiszálltak. Vilmos császár üdvözölte Zeppelin grófot, miközben a zenekar a Deutschland, Deutschland über alles dalt játszotta. Ezután a császárné és a császári ház többi tagjai szívélyesen üdvözölték Zeppelin grófot. Reicke polgármester beszédet mondott, amelyben Zeppelin grófot, mint a nép hőst és kedvencét ünnepelte. Végül Vilmos császár háromszoros heh ot mondott Zeppelinre. A császár és Zeppelin gróf ezután automobilon a kastélyba mentek.

Berlinből jelentik: A császári pár által adott reggelin Zeppelin gróf, továbbá Colsmann igazgató, Dürr főmérnök és Kober főmérnök vettek részt. A császár minden vendéggel koccintott és a reggeli után Zeppelin gróffal ismételtén megjelent a nyitott ablaknál. A Lustgartenben összegyűlt embertömeg viharos hurrá-kiáltásokban tört ki.

Berlinből táviratozzák: Közvetlenül a Zeppelin III. leszállása után Wright Orville léghajóst bemutatták a császárnak, aki Zeppelin grófnak mutatta be.

Berlinből táviratozzák: Zeppelin gróf este 9 óra 45 perckor az anhalti pályaudvarról a császár szalonkocsijában a közönség lelkes ovációi közben visszautazott.

Berlinből táviratozzák: A Zeppelin III. léghajó éjjel 11 óra 24 perckor délnyugati irányban visszautazott.

Berlinből jelentik: Hivatalos jelentés szerint a Z. III. léghajón az elülső második propeller eltört. A propeller egy szilánkjá átlukasztotta a léghajó burkát, úgy, hogy a gáz kiömlött. Bár a léghajó ballast kidobásával fenntartotta magát, jobbnak látták a vezetők az ut megszakítását. A léghajó a Billzig körüli mezőségen, Wittenberg mellett, bocsátkozott le.

Friedrichshafenből táviratozzák: Zeppelin gróf holnap Bregenzbe utazik, hogy Ferenc József királynak sajnálkozását fejezze ki a fölött, hogy a Z. III.-t nem mutathatja be. Allitólág Vilmos császár úgy rendelkezett, hogy a Z. II-t mutassák be a királynak.

Öreg urinók ifju barátjai.

Budapesti élethép.

*

(Fővárosi levél.) Egy ambiciózus detektív néhány héttel ezelőtt lesétált a dunaparti korzóra, hogy szórakozzék egy kicsit. Estefelé járt az idő s a detektív levett kalappal lépdegélt föl és alá. Kopasz fejének jól esett a dunai hős szellő és sólyomszemeinek a lengeruhás nők és elegáns bankfiuk látása. S bizonyosan azt mormogta magában, hogy isten a dunapartot a pesti ifjuság, a szerelem és a randevu korzójának teremtetete.

Mikor már eleget sétált és épen elhagyni készült a korzót, érdekes epizód kötötte le figyelmét. Egy fiatal ember, kinek tetőtől-talpig angol eleganciája és kihívóan délceg járása már a sétálók áradatában feltűnt neki, ép akkor mutatkozott be egy uriaszónynak, kinek struccotollas kalapja volt és ruhája világos színével csöppet sem állott arányban a kora.

— Érdekes — gondolta magában a detektív és hazament. Tíz nap mulva újra sétált a korzón és ugyanezzel a fiatal emberrel találkozott, aki azonban most három hasonló eleganciával öltözött ifjuval sétált. Nem tudni, miért, de nyilván kiváncsiságból, a detektív mindenáron meg akarta tudni, hogy miről beszélgetnek és kisütötte, hogy az ifju társaság nem annyira szavakkal, mint inkább furcsa mozdulatokkal beszélget, még pedig egy titokzatos, de azért sokak előtt ismert, internacionális virágnyelvet. Azt is kisütötte, hogy valamennyinek egy és ugyanaz a mondanivalója. Mind a négy ur ugyanis diszkrétén a kabátja gomblyukába dugta az ujját.

Azóta több detektív is lekerült a korzóra, hogy megfejtse, vajjon mit jelent a virágnyelvi kifejezés és vannak-e, akik értik? És akadtak ószhaju, de fiatalon érző urhölgyek, akik megértették a sajtószertü jeladásokat és mez alapon siettek velök ismeretségre lépni. A detektívek erre kutatni kezdtek, vajjon milyen foglalkozást üznek az ifjak, mert csak egy, szerelemből, nem lehet megélni. Ezt tartja a rendőri reglama. A detektívek utánjárása azonban megdöntötte ezt az igazságot és bebizonyult, hogy a szerelemből is meg lehet élni.

Igy derült ki, hogy tipikus világvárosi kalendorok kerültek hurokra. Most gyűjtik az adatokat ellenük és ha a rendőri megfigyelő lapuk egészen megtelik, kiteszik a szűrüket Budapestről és mehetnek a párisi, vagy más világvárosi boulevardokra, hogy ott próbáljanak szerencsét.

TÁBORI ÉLET ARADON.

Főhadi szállás a Fehér Keresztben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Arad a mai napon valóságos főhadiszállás volt. A Fehér Kereszt-szálloda volt a központja a legfőbb katonai méltóságok tanácskozásának. Az első emeleti erkélyes szobákban üttö fel hadiszállását Frank Libor hadtestparancsnok és vezérkara, hogy onnan küldje parancsait az alantós parancsnokságoknak.

Négy lovasezred és öt zászlóalj gyalogságának tisztikara táborozott ugyszólván ma délután és este a hadtestparancsnok lakása körül, aki holnap reggel fél nyolc órakor indul ki Aradról, hogy egyelőre a Temes megye északi részén, Vinga körül lefolyó lovas hadgyakorlatokat szemlélje meg.

A hadtestparancsnok ma délután érkezett Aradra Temesvárról. Automobilt használt az utra. Mint említettük, a hadtestparancsnok a lovasgyakorlatokat szemléli meg. Ilyen nagyobb arányu lovassági manőverek most első ízben játszódnak le a VII. hadtest területén, mely a balkáni helyzetre való tekintettel fontos szerepet játszik egy esetleges háboruban. A hadtestben, — mint azt az Aradi Közlöny megírta, — 1909. év május elsején szervezték a lovas hadosztály parancsnokságot, mely alá az aradi 12., a debreceni 7-ik és a budapesti negyedik hadtestbe beosztott 8. és 12-ik huszár, továbbá a 12. uhlánus ezredek tartoznak.

A parancsnoka Kirchbach János báró vezérőrnagy, vezérkari tisztje pedig Janki József vezérkari százados. Ma mindketten Aradra érkeztek a gyakorlatok vezetésére. A hadtestparancsnokság úgy intézkedett, hogy az aradi és debreceni közös huszárokkal a Szegeden állomásozó 3-ik és Szabadkán állomásozó 4-ik honvédhuszárezredek vonassanak egy parancsnokság alá és együtt végezzék őszi gyakorlataikat. A szegedi 8-ik huszárezred első osztálya Aradon van, a második a mult hét keddjén indult el állomáshelyéről gyergyószentmiklósi Gergely Miklós őrnagy, osztályparancsnok vezetésére alatt és tegnap Kisfaludon tartott pihenő napot.

Ma este a „Fehér Kereszt”-szálloda előtt gyülekeztek a honvédhuszárezredek tisztjei, hogy fogadják Nagy Géza vezérőrnagyot az első honvéd lovasdandár parancsnokát, aki vezérkari tisztjével csiklánfalvi Keresztes Artur huszárfőhadnaggyal érkezett meg és elfoglalta a dándárparancsnokság részére lefoglalt szobákat. Megérkezte után a szálloda kapuján megjelent a hadgyakorlatokon használt ideiglenes jelzőtábla:

Magyar királyi
lovasdandárparancsnokság.

A kapuban a hadtestparancsnok tiszteletére felvonnit diszörökön kívül egész sereg ordonancaltiszt táborozott, akik a parancsokat közvetítették. A kávéház rövidesen átalakult tábori sátorrá, a melyben a hadvezetőség teszi meg a legközelebbi napra intézkedéseit. Az asztalokat befedték katonai térképek, amelyek Murány környékének katonai tereprajzát mutatják. Murány lesz ugyanis holnaptól a lovasdandár parancsnokságának a székhelye. Kirchbach báró a Manasy báró kastélyában fog lakni és innen vezeti a gyakorlatokat. A parancsnok rendelkezései folytán augusztus 8-án Bruckenauban a hadosztály lovassági versenyeket rendez, amelyen a honvédhuszárok a közösökkel mérik össze ügyességüket. A versenyekre a hadügyminiszter is tüzött ki díjakat.

A 7-ik és 12-ik közös huszárezredből álló 7-ik közös lovasdandár parancsnoka, dravodoli Matich Henrik vezérőrnagy Temesvárról holnap utazik el a gyakorlatokra, amelyek szeptember 7-én fejeződnak be.

Ezután a lovasság részint állomáshelyére vonul be, részint pedig a gyaloghadosztályokhoz beosztva részt vesz ezek zárógyakorlatain. A 33. gyalogezred egy zászlóalja már ma elhagyta Aradot, hogy mint beosztott gyalogság együtt végezze gyakorlatait a lovassággal.

Holnap reggel vonul el Aradról a háziéred három és a 101. gyalogezred egy zászlóalja, hogy megkezdje dandárgyakorlatait. Holnap Világos felé mennek és éjjelre Ternován állomásoznak. Az aradi 34. gyalogdandár és a 33. nagyváradi gyalogdandár néhány nap múlva találkoznak és Lippa környékén ütközik meg a 17-ik nagyváradi gyaloghadosztály a Temesvár felől előre nyomuló 34. temesvári gyaloghadosztályal.

Az idej hadgyakorlatok teljesen harcserüek. A csapatparancsnokok elhatározási szabadságának respektálása miatt a legmagasabb parancsnokság a gyakorlatot megelőző este csak az általános utirányt teszi közzé, míg a megoldandó feladat körvonalait csak a gyakorlat közvetlen kezdete előtt adják tudtúl. Az idén először használják a csapatok a gépfegyvereket, amelyeknek hatása teljesen megváltoztatja az eddigi harcászatot.

Elitelt gimnáziumi igazgató.

Eiplagizálta tanártársa könyvét.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30

Feltűnést keltő ítéletet hozott ma délelőtt a budapesti törvényszék. A bíróság több napi elzárásra, illetőleg súlyos pénzbüntetésre ítélte a fővárosi tavaszmező-utcai gimnázium ismert nevű igazgatóját, *Létmányi Nándor* dr.-t, mert egy tanártársa könyvét saját neve alatt adta ki.

Az esetről fővárosi tudósítónk következőket telefonálja:

Lázár Gyula dr. nyugalmazott gimnáziumi tanár néhány évvel ezelőtt könyvet írt az ó-kor történetéről. A könyvet tankönyv gyanánt akarta kiadni és ezért kéziratban elvitte azt *Létmányi Nándor* dr.-hoz, a tavaszmező-utcai gimnázium igazgatójához és megkérte, hogy annak elolvasása után mondjon véleményt, vajjon alkalmas-e a könyv középiskolai tanulók részére. *Lázár* dr. jó ismerőse volt *Létmányinak*, akinek már több és középiskolákban is használt történelmi munkája jelent meg és ezért kérte barátjának véleményét a könyvről.

Létmányi igazgató elolvasta a könyvet és kijelentette *Lázárnak*, hogy azt egyáltalában nem tartja alkalmasnak középiskolai tankönyv céljaira.

Lázár dr. tudomásul vette a bírálatot, de óriási volt a meglepetése, midőn néhány hónap múlva *Stampfel Gusztáv* könyvkiadó cég kiadásában megjelent a könyve *Létmányi Nándor* dr. neve alatt. A könyv ugyiszólván csak jelentéktelen eltéréseket tartalmazott attól a kéziratától, melyet ő *Létmányinak* adott és amelyet *Létmányi* akkor használhatatlan könyvnek jelentett ki.

Lázár dr. ügyvédje, *Eber Lajos* dr. útján szerzői jogbitorlás címén pört indított a gimnáziumi igazgató ellen. A pört ma tárgyalta a budapesti törvényszék, amely a panaszos vádját tényleg beigazolta látta és *Létmá-*

nyit 500 korona pénzbüntetésre, átváltoztatható 25 napi elzárásra, továbbá 1000 korona kártérítésen kívül a perben felmerült összes költségek megtérítésére ítélte. Tanügyi körökben az ítélet élénk feltűnést keltett.

Rablómerénylet az ujszentannai postán.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30.

Az ujszentannai postahivatal épületébe az elmúlt éjszaka ismeretlen tettesek betörést kíséreltek meg. A kincstár tulajdonát képező postaépület a főtéren van. Éjjel után egy órakor a postamester hálószobájának utcai ablakán az egyik betörő kopogott. Az ablakot a postamester felesége, *Jeles Györgyné* nyitotta ki. A betörő ugyanis valószínűleg tudta, hogy a postamester pár napra eltávozott a községből s hogy a postahivatal kulcsai *Jeles Györgynénél* vannak, ki *Jenő* fiával egyedül volt a lakásban.

— Ki az? — kérdezte a postamesterné.

— Nyisd ki az ajtót — dörögte egy mély férfi hang. Hatalmas, széles vállu ember lapult a falhoz, kalapja mélyen a szemére húzva; tiszta magyarsággal beszélt.

— Nyisd ki az ajtót — ismételte — mert úgy is bemegyek s akkor véged van.

Ezzel már is feszíteni kezdte az utcai kaput, amely csakhamar engedett is volna, de a betörő félt, hogy a kapu feltörésével nagy zajt csinál, mely felkölthi a szomszédokat. Abba hagyta tehát ezt és megkerülte a házat s ott átmászva egy alacsony kőfalkerítést, egyenesen a ház udvarába hatolt. Ekkor már ketten voltak a rablók. Ahogy a házórző eb meghalotta az idegen lépteket, ugatásba kezdett. A rablók halkan fölttyentettek, mire a kutya hozzászokott a másik percben egy éles baltával ketté hasították a szegény állat koponyáját. Majd fölmentek a folyosóra és ott az egyik lakásajtó felfeszítésébe kezdtek.

Oly vakmerő elszántsággal végezték a rablók munkájukat, hogy még *Jeles Jenő* egy revolverlövése és *Jeles Györgyné* kétségbeesett kiáltozása sem zavarta őket. Erdekes dolog, hogy a megtámadottak hiába kiabáltak és lőttek ki az utcára, egy lélek sem jött eleinte a segítségükre és az éjjeli szolgálatot teljesítő rendőröknek híruk se volt. Hosszas jajgatás és kiáltozás után, végre az egyik szomszéd, *Gantner Vilmos* földbirtokos fiával együtt a megszorultak segítségére sietett, mire a rablók gyorsan elmenekültek.

Tavaly már egyszer jártak betörők az ujszentannai postahivatalban s akkor sem sikerült a betörés. Nagy baj, hogy olyan nagy községben, mint Ujszentanna, alig van néhány rendőr.

Új diák-vers.

*

Amo, amas, amat,

Növelik a botrányok számát:

Rego, regit, regis,

Ez az ügy furesa mégis.

A szekundás örül csak rajta

S ad infinitum hajtja:

„Mit nekünk bűnül rónak,

S tesznek szenzációnak:

Do, go, io, harpago,

Nem becsületbe vágó.

Quod uni justum, — szabad azt másnak,

Már a tanárok is — puskáznak . . .

R.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A téli színház megnyitása.

*

Szeptember huszonötödikén, szombaton megnyílnak az aradi Nemzeti Színház kapui. *Szendrey Mihály* színigazgató újjászervezett társulattal és érdekesen összeállított műsorral kezdi meg az 1909—10-i színházi idényt, mely felől a következő hirdetményben tájékoztatja a közönséget:

Tisztelettel van szerencsém Arad szab. kir. város nagyrédmű közönségét értesíteni, hogy az 1909—10-iki színházi idényt, dráma, vígjáték, operette és operára szervezett társulattal szeptember hó 25-én szombaton megkezdem. Társulatom névsora: Igazgatóság: *Szendrey Mihály*, igazgató főrendező. Rendezők: *Keszler Ede*, *Polgár Sándor*, *Leővey Leó*, *Kulcsár Lajos*. Igazgatói megbízott: *Kulcsár Lajos*. Pénztárnok: *Gonda László*. Segédpénztáros: *Gordáné Irma*. Zenekarigazgató: *Mülhaus Gáspár*. Ügyelő: *Ajtay Odön*. Sugó: *Bizza Károly*. Előadó személyzet: *Benkőné L. Poldi*, komika. *Boda Ferenc*, operette tenor. *B. Szabó József*, énekes bonvivan baritonista. *Beregi Sándor*, lírai szerelmes. *Delly Lajos*, társalgási színész. *Ditrői Mór*, jellem színész. *Diossy Nusi*, operette énekesnő. *Follinusné*, anyaszínésznő. *H. Fekete Aranka*, operette énekesnő. *Ferrari D'Albaredo*, opera tenor. *Maria Ferranti*, opera énekesnő. *E. Ercolani*, opera bariton. *Heppesné Józsa*, naiva. *Keszler Ede*, hős jellem. *Keszterné Juliska*, hős nő szende. *Kulcsár Lajos*, apa színész. *Kun Irén*, operette énekesnő. *Leővey Leó*, komikus. *Novák Irén*, vígjáték, szubrett, társalgási. *Polgár Sándor*, buffó. *Tilger Árpád*, I. karnagy. *Csányi Mátyás*, II. karnagy. *Sz. Rontay Boriska*, szubrett. *Várnay Jenő*, apa jellem. *Wlassák Vilma*, operette és opera énekesnő. *Zalay Margit*, operette énekesnő. *Sándor Mihály*, társalgási. Karaszemélyzet: *Nagyiván István*, *Aranyosi Gizi*, *Aranyosi Manci*, *Szegedi Józsa*, *Belinsky József*, *Bartel Margit*, *Lászi Etel*, *Molnár Ilonka*, *Szabó Sándor*, *Szabó László*, *Szabó Lajos*, *Szabó Boszka*, *B. Szabó Gyula*, *Horváth Viktor*, *Tilgerné Teréz*, *Várnainé C.*, *Abai Ilonka*, *Vihary Béla*, *Keller István*, *Gerő János*, *Gerő Irma*, *Szépei Vilma*, *Pataki Mariska*, *Nádassy Mici*, *Zöldy Armin*, *Szapponas Dezső*. Műsorom a legjobb régi művekből, valamint az összes sikert aratott és ezután színre kerülő újdonságokból áll. Egyben van szerencsém 210 előadásra, illetve 70—A., 70—B., 70—C. előadásra bérletet nyitni, mely bérletek eszközésével *Gonda László* színházi pénztáros van megbízva. A bérlet kezdetét veszi 1909. évi szeptember 25-én. A színre kerülő újdonságok és vendégszereplések legtöbbje bérletfolyamban lesznek. Vendégszereplések alkalmával a felémelt helyárak a bérlet közönségre nem vonatkoznak.

A bérleti feltételek következők: A bérlet 3 részletben fizetendő és pedig: az első a bérletjegy átvételkor, a második december hó első napján, a harmadik részlet február hó első napján. — A bérlet annak lejártáig fel nem bontható. A régi bérletkéretnek, hogy jegyeiket 1909. évi szeptember 15-én déli 12 óráig átvenni sziveskedjenek, mert azontul jogaik megszűnésével az újabb bérletre jelentkezőknek fognak kiadatni. A bérlet iránt intézkedni lehet f. évi szeptember hó 4-től kezdve mindennap d.-e. 10—12, d.-u. 3—5 óráig *Gonda László* megbízottánál a színházi pénztárnál, telefonon vagy levéltel is, ahol a színlapbérletek is előjegyezhetők. Színlapbérlet az egész idényre hához hordva 4 korona. Nagy páholy földszinten vagy első emeleten rendes napi ár 15 kor., 210 A. B. C. előadásra 2130 kor., 70 A. B. vagy C. előadásra 710 kor. Nagy közép-páholy az első emeleten rendes napi ár 13 kor., 210 A. B. C. előadásra 1857 kor., 70 A. B. vagy C. előadásra 619 kor. Alsó vagy emeleti páholy rendes napi ára 11 kor., 210 A. B. C. előadásra 1596 kor., 70 A. B. vagy C. előadásra 532 kor. II-od emeleti páholy rendes napi ár 6 kor., A. B. C. előadásra 840 kor., 70 A. B. vagy C. előadásra 280 kor. Támlásszék a 0., 1., 2., 3. sorban rendes napi ár 2:80 kor., 210 A. B. C. előadásra 405 kor., 70 A. B. vagy C. előadásra 135 kor. Támlásszék a 4., 5., 6., 7. sorban rendes napi ár

2-20 kor., 210 A. B. C. előadásra 324 kor., 70 A. B. vagy C. előadásra 108 kor. Tánclászek a 8., 9., 10., 11., 12. sorban rendes napi ár 1-80 kor., 210 A. B. C. előadásra 270 kor., 70 A. B. vagy C. előadásra 90 korona.

* A Royal-Orfeum gyönyörűen átalakított, szellős épületében egy hét óta folynak az előadások és pedig — a forró augusztusvégben is — a főszezon legjobb napjaira emlékeztető zsúfolt házak előtt. A közönség e páratlan érdeklődésének és támogatásának az az érthető magyarázata, hogy a szórakozást keresők a Royal-Orfeum négy órási, rendkívül változatos és különleges programján csupa elsőrangú színpadi élvezetet találnak. Van dráma (A palkovnik előtt), amelynél idegrázóbb darab aligha került még Budapesten színre; kacagtató bohózatok (Prohászka találmánya és a szerencseszám), amelyeket a külföldi termés javából válogat az igazgatóság; operett előadása (Cigányország) a legkényesebb igényeket is kielégíti, kupléi és variété számai is teljes sikerűek. Szeptember elsejétől kezdve néhány szenzációs új számmal gazdagodik a műsor, amely a legszerencsésebb megnyitója a Royal-Orfeum idei szezonjának.

* Latham első repülő-utja. Az Uránia színház kifogyhatatlan a legaktuálisabb világszenzációk színrehozatalában. Csak legutóbb mutatta be Fahrman diadalmas repülését és új műsorán a legmerészebb aviatikusok egyikének, Lathamnak első próbarepülését mutatja be természet után készült mozgófényképekben. Latham neve a La Manche-csatornának átrepülésénél szenvedett kudarcával lett egyszeriben világhírűvé és a mostani reimsi versenyeken aratott fényes diadala kiváló hírnevét minden időkre meg is állapította. Latham repülési kísérleteit bizonyára nagy érdeklődéssel fogadja a publikum, melynek így módjában lesz a levegő egyik legkiválóbb hőstét megismerni. Az Uránia új műsora csupa lebilincselő érdekességgel ékeskedik és Latham repülőgéppel egyenlő érdeklődésre számíthat Corvin főhadnagy világhírű motoros csolnakja, a Ricochet. 791.

A román tanítók és az új törvény.

Az aradmegyei román tanítók Kurticson.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30

Az aradmegyei román tanítók vasárnap nagygyűlést tartottak Kurticson. A nagygyűlésen mintegy kétszáz tanító vett részt, Moldován József, az aradi görög keleti román elemi iskola igazgatójának vezetésével. Részt vett a gyűlésen Sala Vazul, a biharmegyei román tanítók egyesületének elnöke.

Legnevezetesebb tárgya a gyűlésnek az új népoktatási törvény végrehajtása volt, amelyet Stanka József rossiai és Krizsán János székudvari tanítók referáltak. A törvény végrehajtására nézve az aradi görög keleti román szentszék kérdést intézett a tanítógyűléshez s erre adta meg a gyűlés a választ. Az előadók beszéde után rövid vita volt, amely azonban higgadt mederben folyt le, s amelyen a szónokok közül többen kijelentették, hogy a helyzetet a nemzeti iskolák szempontjából nem kell olyan sötétnek tekinteni, mint eleinte hitték. Végül határozatot hoztak ama módosításokról, amelyek az egyházmegye iskoláinak tantervén az új népoktatási törvény rendelkezései folytán szükségessé váltak.

Délben kétszáz terítékű banket volt, a délutáni gyűlésen pedig Belle tanító gyakorlati oktatást mutatott be a magyar nyelv tanításáról. Azután kiosztottak az aradi román kultúregylet, az Asociatiunea négy darab 50 koronás jutalmát azon román tanítók között, akik az analfabeták számára rendezett tanfolyamokkal a legjobb eredményt érték el. Végül elhatározták, hogy a legközelebbi általános tanítógyűlést a jövő év augusztusában, Nagylakon tartják meg.

Elégett Bleriot repülőgépe.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30.

Bleriotot, a La Manche-csatorna hőstét, ma sajnálatos baleset érte: Bethenyben, ahol programon kívül felrepült, repülőgépe, eddig kiderítetlen okból, lezuhant s a világhírű aviatikus könnyen megsebesült. A repülőgép maga teljesen elpusztult.

Táviratunk az esetről és a repülőgépek versenyéről itt következnek:

Bethenyből jelentik: Bleriot ma délelőtt fél 11 órakor, amidőn programon kívül felszállt, megsebesült, úgy, hogy automobilon kellett a tribünig szállítani. Hírlik, hogy a balesetet a motorosónak robbanása okozta és hogy a repülőgép meggyulladt.

Bethenyből táviratozzák: Bleriot könnyebb égési sebeket szenvedett bal kezén és arcán. Szemei sértetlenek maradtak.

Breguet készülékével a földre zuhant és arcán könnyen megsebesült. Készüléke teljesen összetört. Bleriot repülőgépe teljesen elégett.

Bethenyből táviratozzák: Curtiss amerikai léghajós megnyerte a sebességverseny díját. Harminc kilométernyi utat 26 perc és 40 $\frac{1}{5}$ másodperc alatt tett meg.

Párisi távirat jelenti: A Matin 100.000 franknyi jutalmat tűz ki 1910. augusztus elsején megkezdendő repülőgép versenyre, melyben Páris—Dijon—Belfort—Lille—Páris körutat kell aeroplannak részletekben megtenni. Szakértőkből alakított bizottság már előkészíti a vesényt.

Bethenyből táviratozzák: A gépépítők díjáért lefolyt versenyben első lett Bunauvarilla, aki 2 óra 10 perc 13 másodperc alatt 80 kilométert, második Rougier, aki 1 óra 22 perc alatt 50 kilométert tett meg. A legyorsabban megtett ut első díját Bleriot nyerte 7 perc 4.45 másodperc alatt, az utasokkal való felszállás versenyében Fahrman első, Lefèvre második lett. Az elért legmagasabb sebességért lefolyt versenyben Latham (155 méter) első, Fahrman (110 méter) második, Paulhan (90 méter) harmadik, Rougier (55 méter) negyedik.

HIREK.

A király Tirolban.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 30.

Innsbruckból táviratozzák: A király vasárnap délelőtt a sorfalat álló óriási embertömeg lelkes ovációi közben az Isi-hegyhez hajtatott, ahol az 1809. évi hőstettek emlékünnepe tartották meg. A nagymise után a királyhoz Kathrein tartományi elnök beszédet intézett. Ő felsége azt válaszolta, hogy hálás szívvvel emlékezik mindazokra, akik 100 évvel ezelőtt életüket, vagyonukat és vérüket áldozták eszárjukért. Hogy ez a szellem utódaikban is él, megmutatták a tiroliak minden háboruban. A király ezután olasz nyelven folytatta:

— Mindig kiváló gondoskodásom tárgya volt, — ugymond — hogy az ország a béke áldásait élvezze Nagy örömmre szolgál, hogy mindkét nemzetiség teljes egyetértésben, vállvetve dolgozik a haza javán.

Miután ő felsége még koszorút helyezett Hofer András szobrára, a tömeg lelkes ovációi közben visszatért a Hofburgba.

Délután félnégy órakor a király megtekintette a lövészversenyt, ezernyi ujjongó közönségtől körülvéve. Barons an der Lan vadászmeister beszédére ő felsége kegyes szavakkal válaszolt, átvette az arany emlékérmét és

az ünnepi jelvényt és számos lövészt megszólításával tüntetett ki.

A király erre a lakosság ujjongása közt Sieberer innsbruck mecenás emlékére alapított aggok házához ment, ahol az intézeti kápolna zárkölététele ment végbe. Ezután visszatért a Hofburgba, ahol fél 6 órakori udvari ebéd volt, amelyen számos előkelőség és számos német és olasz lövész vett részt.

A király ma reggel 7 óra előtt elutazott. Éjjel jelentik: Az ünnepek alatt a rendőrség három férfit tartóztatott le, akiket anarkistáknak tartanak.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 30-án az időjárás: meleg, elvételve csapadék, zivatarok.

— Az osztrák-magyar bank fiókja Boszniában. A félhivatalos Magyar Távirati Iroda jelenti Szerajevóból: Az osztrák-magyar bank október 1-én Szerajevóban fiókot létesít, amely azonban 1910. január 1-én kezdi meg működését. A fiók vezetésével Mergenthaler Lajos felügyelőt bízzák meg, aki eszéki születésű.

— A szegedi katolikus nagygyűlés. Szegedről jelentik: A IX. országos katolikus nagygyűlést, amelynek programja három napra terjed, vasárnap nyitották meg Uj-Szegeden hatalmas nyitott sátorban. A város fellobogóztva várta a sok ezer idegent. A vasárnap délelőtti gyűlésen 2000-en jelentek meg, köztük 400 pap és 400 szegedi. Képviselve voltak az aradi hitközség és a délmagyarországi vármegyék katolikus vidékei. A tótok teljesen elmaradtak és elmaradtak a várt tüntetések is, amelyeknek megakadályozására katonaság állott készenlétben a régi gimnázium épületének udvarán. A vasárnapi tanácskozásokat Rakovszky István nyitotta meg, aki a katolikus népszövetségről beszélt. Csernoch János püspök rövid beszéde után Somssich Béla gróf éles hangon szólt a szocialista és szabadkőműves felekezeti sajtóról és azt mondta, hogy a katolicizmus ellen közös haragra fogott össze három ellenség: a szabadkőműves, a liberalizmus és a szocializmus. Beszéltek még Strommer Viktorin, Kuna András, Göröcsöni Dénes, a népszövetség mult esztendei munkásságáról. A délutáni tanácskozáson Zichy János gróf beszélt. A társadalom nagy kérdéseit szerinte ma már nem lehet sem a fegyverek erejével, sem állami rigorozitással megoldani, csakis a szociális megértés eszközeivel. Ezután megalakították a szakosztályokat, amelyek hétfőn egész nap tanácskoztak. Este hét órakor eukraisztikus körmenet volt, amelyet Várossy Gyula kalocsai érsek vezetett. A menetben 7000-en vettek részt.

— Szervezkedés akadályokkal. Tudvalévő, hogy vármegyeszerte megindult a függetlenségi szervezkedés ama levél alapján, amelyet Kossuth Ferenc intézett Lázár Zoárd kisjenői képviselőhöz. Tegnap Pécskán tartottak népgyűlést, amelyről egymástól eltérő hírek kerültek forgalomba. Az Aradról kiutazott függetlenségi szervezők szerint a népgyűlés sikerült és a szervezkedés eredményes lesz. Pécskáról viszont olyan jelentések érkeztek, hogy a gyűlés sikertelennek mondható, mert alig 100 szavazó volt abban a 800 főnyi tömegben, amely a szónokokat végighallgatta. A népgyűlésen határozati javaslatokat fogadtak el, amelyek szerint Pécska csatlakozik a megyei függetlenségi szervezkedéshez s kívánja az önálló banknak 1911-ben való felállítását. Táviratilag üdvözltek Kossuth Ferencet és Justh Gyulát. Hunyár Algernon szolgabíró, aki minthatósági biztos szerepelt a gyűlésen, kijelentette munkatársunk előtt, hogy a gyűlés nem sok sikerrel záródott, mert alig 100 választó volt jelen. Különben is a Polgári Függetlenségi Kör, amely a pécskai függetlenségi polgárok zömét foglalja magában, tegnapi választmányi ülésén a szervezkedés ellen foglalt állást.

— Müller Kálmán betegsége. Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy Müller Kálmán dr. főrendházi tag, az orvosi kongresszus elnöke tegnap, éppen a megnyitás ünnepén, amikor mindenki várta a megjelenését, *hirtelen megbetegedett.* A beteg elnök iránt a részvét valóban impozáns módon nyilvánul meg. Több mint három esztendőn át fáradhatatlanul dolgozott és szakadatlanul munkálkodott azon, hogy a kongresszust előkészítse. Buzgóságának és genialis intézkedéseinek az a rendkívül örvendetes eredménye volt, hogy a kongresszus várakozáson fölül sikerült Szerecsére Müller dr. betegsége csak muló természetű.

— Az elmebeteg ex-szultán. Konstantinápolyi távirat jelenti: *Abdul Hamid ex-szultán idegrendszerének álmatlanság következtében teljesen megbomlott.* A szultán mindenféle parancsokat ad ki, melyeket lehetetlen teljesíteni. Hangoosan beszél magában, azzal vádolja magát, hogy nem volt elég határozott és tulságosan bizott környezetében. Nem egyszer rájön a dühöngés, azt hiszi, hogy üldözik és fél lefeküdni. A háremhölgyekkel kártyából jóslat magának. Környezete azt hiszi, *hogy az ex-szultán már nem él sokáig.*

— Szerencsétlenül járt honvédhuzár főhadnagy. Mint lapunk más helyén megírjuk, a szegedi 3. honvédhuzár ezred első osztálya vasárnap Kisfalud községben tartott pihenőt. Az osztályparancsnok löszemlélt rendelt el. *Hannseni Deschán Benő*, a 2. század főhadnagya felvonultatta századjának lovait és mikor egy lovat meg akart alaposabban nézni, ez úgy rugta hasba, hogy a főhadnagy eszméletlenül terült el a földön. Az orvos súlyos belső sérülést állapított meg és azért a szerencsétlenül járt tisztet beszállították az aradi katonai kórházba, ahol *Moga György* törzsorvos, kórházparancsnok vette azonnal kezelés alá. Délután orvosi konziliumot tartottak, amelyen *Mann Adolf* dr. is részt vett. Sürgönyileg hívták a beteghez *Bartha Gábor* dr. tanárt, a budapesti *Ferenc József* kereskedelmi kórház igazgatóját, aki ma tizenegy orvossal egyetemben megvizsgálta a beteget és megállapította, hogy sebészi beavatkozásra szükség már nincs. A főhadnagy állapota súlyos.

— *Sulkovszky hercegnőt nem helyezték gondnokság alá.* Idősebb *Sulkovszky Ida* hercegnő orvosszakértők kirendelését kérte ifjabb *Sulkovszky Ida* gondnokság alá helyezési ügyében. A törvényszék a kérelmet elutasította.

— *A vesztőhely megváltására.* Arad város főpénztárába a vesztőhely megváltására újabban beérkezett adományok: Eddig befolyt 39059 kor. 92 fill., „Pesti Napló” révén *Hipp Imre* tanító Komlósról 5 kor., *M.-Pécska* jár. főszolgabíró 7 kor., *Módosi* ipartestület 5 kor., *Zólyomgye* adománya 100 kor., *Tótsóvári* állami tisztviselő köre 5 kor., *Arató Lajos* ref. tanító Szeghalom 15 kor 50 fill., *Kiskörösi* jár. főszolgabíró 133 kor. 63 fill., *Mayer Arthur* Borpatlak 9 kor., *Miskolc* város 100 kor., *A szegedi köz.* és mag. alkalm. betegs. egylete 112 kor. 70 fill., *Balázsfalva* jár. főszolgabíró 52 kor. 70 fill., *Taksony közs.* Pozsony várm. 5 kor., *Aknasugatag község* 10 kor., *Breb község* 5 kor., *Hotinka község* 2 kor., *Belezná község* 3 kor., *B. Csabai* polgári kör 20 kor., *Komárom* 19 kor. 88 fill., összesen 36896 kor. 33 fill.

— *Segédlelkész választás.* Az aradi ev. református egyház tegnapi ülésén a megüresedésbe jött segédlelkészi állást *Igyártó Lajos* máramarosmegyei segédlelkésszel töltötte be.

— *Eljegyzés.* *Schön Henrik*, *Dános Gyula* világi borkereskedő cég könyvelője, eljegyezte *Steiner Irénkét* Aradról. 3219.

— *Kell Manó* cég ajánlja párisi divatkülönlegességeit. Telefon szám 673. 131

— *Rossz a baja-bátaszéki vasut? Bajáról* jelentik: *Valentin Emil* dr. bajai ügyvéd, a közigazgatási bizottság tagja nyilatkozatot adott ki, amelyben többek között a következőket mondja: *Az egész pályatest közbiztonsága Bajától a bátaszéki töltésig veszélyeztetve van, továbbá a bajai vasuti hid nincs kellő őrizet alatt.* A maga részéről, mint a közigazgatási bizottság kiküldött tagja, az erkölcsi felelősséget nem vállalja és annak következményeiért mindazokat, kiknek e kérdésben hatáskörükben áll, felelőssé teszi, mivel Bajától a bátaszéki végátakig nincsen meg a vasuton utazó közönségnek személy és vagyonbiztonsága. *Itt egy szarvasfalka éjjel felfordíthatja a vonatot,* nem is kellene hozzá rossz emberek. Ezenkívül ezen a 9 km-területen baleset esetén — pláne árvíz időben — a mentési és segítési munkálatok majdnem lehetetlenek. Hiába közelítik meg Bajáról vagy Bátaszékről a szinhet, ott nincs hely a mozgásra sem, tehát oly berendezésről, oly eszközökről kell gondoskodni, melyek azt szükségtelessé, vagy nélkülözhetővé teszik. *Valentin* a nyilatkozatot felterjeszti a kereskedelemügyi minisztériumhoz.

— *Pusztító árvíz.* Newyorki távirat jelenti: *A mexikói San-Katarina folyó a folytonos felhőszakadások miatt megáradt és számos házat magával ragadott.* Vasárnap ötszáz halottat húztak ki és az összes elveszettek számát *ezerkétszázra teszik.* A kár *huszmillió dollár.* Egy iskolaépület maga 90 asszonyt temetett el.

— *Szerenád Haverda Mariskának.* A szabadkai fogház komor sárga épületével szemben, amelyben az élet szerencsétlen száműzötteit őrzik fegyveres börtönőrök, egy szegényes kis park van. A vasuti sínek mellett a kavicsos behintett töltésen, egy kicsi kis kertet tartott fenn az emberi munka a természet számára. *Szegényes, szomorú ez a park.* Csak olyan nővény terem benne, amelynek nem árt az arra robogó vonatok füstje. A börtön celláiból éppen a parkba látnak ki azok a foglyok, akiknek cellája a vasut felé van. *Haverda Mariska* cellája természetesen nem itt van. Őt nem teszik ki annak, hogy kíváncsi tekintetek furakodjanak a cellájába. A gyilkos szép asszony a börtön udvari részén van a harmadik emeleten. Ezt aligha tudta az a néhány fiatalember, akik sokat olvastak *Haverda Mariska* szépségéről és elhatározták, hogy enyhíteni fogják a szép fogoly számára a börtön rideg magányát és zenével szórakoztatják *Haverda Mariskát.* Esténként, amikor elül a városi élet zaja, bevonulnak a kis parkba s ott *tárogatókoncertet rendeznek.* Szomorú meg vidám magyar nóták akkordjai hangzanak az éj csendjébe és a szellő a hangfoszlányokat beviszi *Mariska* cellája felé. A feketeruhás szőke asszony talán tágranyított szemmel hallgatja a nótáját, amit lánykorában annyiszor huzatott szerelmes udvarlójára. *Mariska* fiatal lovagjai tegnap levelet intéztek *Winckler István* kir. ügyészhez. Arra kéri ebben az ügyészt, hogy mondja meg *Haverda Mariskának*, hogy *ő neki szól a szerenád.*

— *Halálos szerencsétlenség vadászat közben.* E hó 28-án a délutáni órákban vadászatra indult *Sárközi Mátyás* mezőkovácsházi lakos s vele mentek *Ferenc* nevű 16 éves öccse s ennek barátja, *Agács Mátyás*, szintén 16 éves fiú. *Vadászat* közben *Sárközi Mátyás* bement egyik barátjának tanyájára, s töltött vadászfegyverét egy kocsira tette fel. Még ő bent volt a tanyán, addig *Ferenc* nevű öccse oda ment a kocsinhoz, s le akarta venni a töltött fegyvert; ekkor történt meg a katasztrófa. A fegyver ravasza megakadt a kocsis oldalán, a fegyver elsült s a mellette álló *Agács Mátyást* találta, ki azonnal összeesett és meghalt. Gondatlanság miatt az eljárást megindították.

— *Pongrácz Lajos* hírneves erdélyi cigányprimás kitűnő zenekarával kedden és a következő napokon hangversenyez a „Vadászkürt”-vendéglőben.

— *Öngyilkos szolgabíró.* *Budapestről* jelenti tudósítónk: *A péntekről szombatára menő éjjel a Fejérváry-ut 16. számú házban levő lakásán holtan találták meg Szeghy Lajosné, született Szemere Iionát, egy főszolgabíró elvált nejét.* Az urinó felakasztotta magát, mert testvérei, egy huszárszázados és egy fővárosi főorvos szanatóriumába akarták szállítani az idegbajos hölgyet. Az elhalt közeli rokona *Szemere Miklósnak*, az ismert sportférfinak.

— *Akit lefejezett a vonat.* Nagyváradról táviratozzák: *Biharpüspöki és Nagyvárad között, a 48. számú órháznál lefejezett halottat találtak a sinen; a fej a töltésről messze elgurult.* Megállapították, hogy a halott *Tóth Mihály* biharpüspöki gazda, a ki éjjel a gyorsvonat elé vetette magát; a holttesten később még három vonat rohogott át. *Tóth* öngyilkosságának az az oka, hogy összeverekedett a huszárokkal, a kik karját nyomorékká vágták; a munkaképtelenség réme elől a vonat kerekei alatt keresett menedéket a gazda.

— *Kossak* csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— *A beiratások* a Kessler Izabella-féle fiú- és leány magán iskolában szeptember 1-én kezdődnek. Felvilágosítással délutánonként *Kazinczy-utca 10.,* az iskola épületében készséggel szolgál a tulajdonos. 3108.

— *Szülők* figyelmébe ajánljuk *Huppert Henrik* (Szabadság-tér 11.) elsőrangu helybeli női szabóságát, ki tanulmányutjáról visszaérkezve legdivatosabb női és leányka kosztümöket elegáns kivitelben gyorsan és pontosan készít és ugyanezek készen is beszerezhetők. 3217

— *Hippokratés*, a híres görög orvos volt az, aki Krisztus előtt már 456-ban az emberiséget gyógyította. Ő volt az, aki a szájápolás fontosságára figyelmeztetett és a kellemetlen szájbüzt egy aromatis borral és porral javítani igyekezett. Ma már tudjuk, hogy a szájpádás az infektós betegségek kiindulópontja s hogy a fogak rendszeres ápolása egy jó fogtisztítószerezrel, mint pl. a *Sarg-féle Kalodont*, nélkülözhetetlen kellék, mert ez a fogakat az emberi kor legvégéig épségben tartja.

— *Francia* likörök legbiztosabb készítésére, — *házilag* — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek és Weisz* nál. 17

A kiváló bőr- és húshúsos gyógytörzs

SALVATOR

vess- és hólyagbajoknak, húsványdél, eszméletlenségnek és hurutos bántalmaknak kitűnő

Terméketes vasmentes savanyvíz.

Kapható árványutikereskedésben vagy a Szilvágy-Lépcső

Salvator-törzs Vállalatnál Budapest, V. Endellécskésd.

TARKASÁGOK.

(Ujházy — kisasszony.) Ujházy Ede, a mester most Kaposváron vendégszerepel s természetesen állandóan nagy társasága van. Ott mesélte el ezt a történetet:

— Egy alkalommal — meséli a mester — a 60-as években vendégszerepeltem, mint fiatal színész *Szigetváron* a *Szigeti-társulat*nál. Akkoriban még az is szokásban volt, hogy a fiatal színészek, már tudniillik, aki erre képes is volt, női szerepet is játszottak. Egy ilyen alkalommal, amikor női szerepet játszottam, egyszer csak felvonás után egy névjegyvet kapok, melyben egy *Szigetvárot* akkoriban ismert maecenás másnap estére meghívott engem, már mint „*kisasszonyt*” sétakocsizásra. Persze, hogy jót kacagtam a félreismerésen, de hogy a játék teljes legyen, hátrandevut adtam a gavallérnak a sétakocsizáshoz. Másnap a gavallér pontos időben a színháznál volt szép négyes fogatával. Én hosszú köpenyben, *kitömve* voltam, fejemen sállal. A férfi csak akkor lepődött meg, amikor a kocsiba szállva, beszélgetni kezdtünk.

— Azonban „*viszakozt*” már bajos volt csinálni, mert barátjait értesítette, hogy a *szép új színésznőt kocsikáztatni fogja.* Hát csak kocsiztunk a városban le s fel, amikor egyszer csak

Pénzt

1743

Jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérbházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos
Aradon, Karolinna-uta 8. sz. saját ház a fiók postakamrával mellette.

nagyot nyög mellettem az én csodálóm és felsóhajtot:

— Jaj, még csak ez kellett, ott a feleségem! Mit volt mit tenni: fordulj és hajts haza. Rehabilitálnom kellett a gavallér maecenást. Hát biz' én csak levettem a nagyságos asszony elől a női bájokat helyettesítő törülközőket.

(A kleptománia.) Többszöri lopás miatt büntetett előéletű csavargó állt tegnap a rendőrségen Berecz kapitány előtt.

— Volt már büntetve? — kérdi a kapitány.
— Igenis.
— Mikor?
— 1903-ban, lopásért.
— Többször nem?
— Igen. 1905-ben, kétszer.
— Hát még mikor?
— 1907-ben, ugyancsak lopásért.

A kapitány jegyzőkönyvbe veszi s mikor a csavargót kiakarja vezetetni, amaz könyörögve fordul Bereczhez:

— Kapitány ur, egy alázatos kéréssem van.
— Mi az? kérdi a kapitány szigoruan.
— Sziveskedjen megvizsgáltatni, hogy vajjon nem szenvedek-e kleptomániában...

(A félelmes vizsgálóbíró.) Jogász társaságban mesélték: Volt Aradon régebben egy hatalmas termetű, nagy erejű vizsgálóbíró. Az volt a szokása, hogy naponta többször is félmeztelenül vetkőzve mosakodott a hivatalában. Ettől a szokásától még akkor se tért el, ha rabot vallatott.

Egy alkalommal nehéz rabot vezettek eléje. Fialat paraszt legény volt, aki megölte a legjobb barátját. A gyilkosságot azonban konokul tagadta.

— Hát nem te vagy a gyilkos? — kérdezte a vizsgálóbíró.

— Nem. Én ártatlan vagyok.
— Miért tagadsz?
— Tessék bizonyítani, bíró ur.

A bíró megcsóválta a fejét és — vetkőzni kezdett. Levetette az ingét is és dörzsölgetni kezdte erős, izmos karját. A fiu csak nézte, hogy mi lesz ebből? Nem gondolta, hogy a bíró mosdásra készül. Olyan benyomást tett rá, mint egy birkozásra készülő atléta. „Itt baj lesz” — gondolta a félelmes gyilkos és ijedten szemlélte a vizsgálóbírót.

— Hát mégse vallasz? — kérdezte a bíró, mielőtt a mosdáshoz fogott.

A paraszt legény a sarokba huzódott és ijedten mondta:

— Elmondok én kérem mindent, csak ne tessék bántani.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— A gabonaárak visszaesése. A bőséges kínálat, mely nem lassanként, hanem hirtelen nagyobb erővel áll elő, mindenkor lanyhítólag hat az árakra. Így van ez most is. Előrelátható volt, ha a kínálat megindul, az árak hanyatlani fognak.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 30

Kínálat kielégítő, máimok tartozkodók, elkelt: 10 ezer mm 20 fillérrel olcsóbb áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.5—7.16	7.13—7.14
Buza 1909. okt. erre	13.44—13.45	13.39—13.39
Buza 1910. ápr. isra	13.54—13.55	13.51—13.52
Rozs 1909. októberre	9.51—9.55	9.45—9.46
Zab 1909. októberre	7.32—7.33	7.30—7.31

Zárul 5 brakor.

Osztrák hitelrészvény 654.50
Magyar hitelrészvény 760.—

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 140—42 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 144—145 fillérig.

Sertéslétszám: augusztus hó 27. napján volt készlet 28198 darab, augusztus 29. napján felhajtott 105 darab, aug. 28. napján elszállított 486 darab, augusztus 29. napjára maradt készletben: 27,817 darab.

A hírtól sertés üzlet irányzata vevők killemes.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. augusztus 31-én, kedd:

1. Elvesztett kutya. Humoros. — 2. A kis juhász. Életkép. — 3. Látszat és való. Bohózat. — 4. Játékszenvedély. Dráma. — Motor-kerékpáros. Kacagtató. — 6. Korvin főhadnagy Ricochet motoresolnakja. Természet után. — 8. Spanyol románc. Humoros. — 8. Latham repülőgépek első útja. Természet után.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

A vasutasok fogyasztási szövetkezete

tudatja, hogy a Magyar Könyvkereskedők Egyesülete határozmányai folytán egyetlen könyvkereskedő, így a Kerpel Izsó-cég sem nyújthat az új tankönyvekből semmiféle kedvezményt. Ugyanez az intézkedés szól a szociáldemokrata párt szakszervezete részére is.

Tanfy Ida

zongora tanítónőt

tanítványai az órák beosztása végett lakásán találhatják:

délután 4-től 5-ig,

augusztus hó 29-től.

3163

Attila-tér 4. sz.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

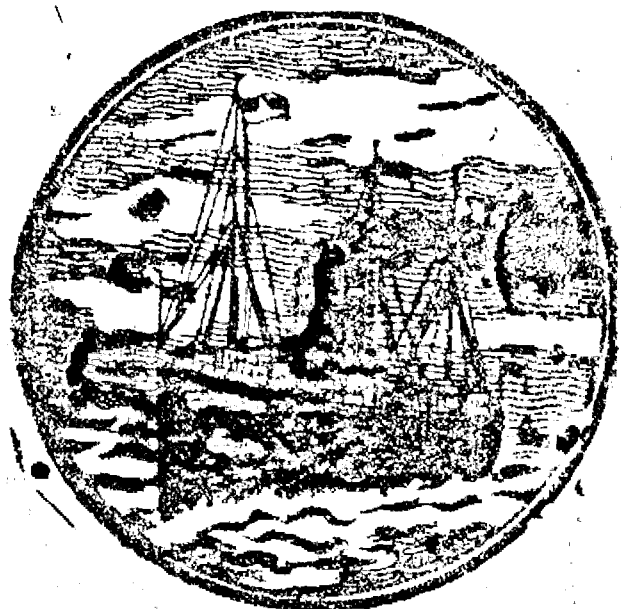
fűszer és illatszert KÁROS SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.



Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Elliz-palota
Városi és megyei telefon 609.

Nemesfajú görög és sárga dinnye

sárga kicsinyben kgként 20 és 10 fill.
" nagyban kgként 16 és 8 fillér.
görög kicsinyben kgként 7 fillér.
" nagyban kgként 6 fillér.

Kapható:

2963

Hámory Gazdaságnál
Arad, Deák Ferenc-utca 3.

Rendkívül olcsó árakban!! Szövetmaradékok elárúsítása.

Teljes öltönyök úgy fiuk részére is a posztó gyári raktárban Arad, Szabadságtér 17.

Telefon 475. sz.

Leichner és Fleischer, Arad és Pécs.

Iskola- könyvek

minden helybeli és vidéki tanintézet részére

használtan is

az előirt legújabb kiadásokban

(félárban)

kaphatók

3231

KRAUSZ

PAULIN

könyv- és papirkereskedésében

Aradon, Atzél Péter u.

Színházépület.

Telefon 511. szám.

Használt tankönyvekre való előjegyzéseket már most elfogadok.

Minden tankönyv használhatóságáért felelek.

Az összes tanszerek, u. m. füzetek, rajztömbök, vonalzó, körzők, festékek, stb. elsőrendű minőségben, hazai készítményekben és nagy választékban vannak raktáron.

Az izr. ünnepekre való makzók és imakönyvek nagy választéka.

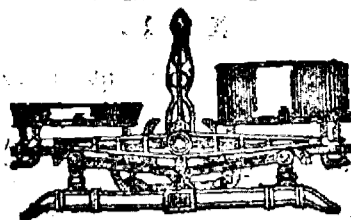
Uj és használt

tankönyvek

legnagyobb készlete.

Tisztelettel

Krausz Paulin



WEISZ JENŐ

mérlegkészítő lakatos

Könyök-utca 1. vagy Andrásy-tér 9. sz.

Van szerencsém a n. é. kereskedő urak és gyárosok, iparvállalatok szives figyelmét felhívni, hogy az összes lakatos munkák mellett elvállalok mindennemű mérlegek szakszerű javítását és új mérlegek előírás szerinti készítését leggyorsabb és legjutányosabb kivitelben. Ugyisint legelőnyösebb feltételek mellett megrendelés szerint készítek vidékre sűrűcsokat is.

Szives megkereséseket kér

Weisz Jenő,

műlakatos.

3251

Ménesen

5 $\frac{1}{2}$ hold beültetett

SZÖLLŐ

terméssel együtt
jutányos árban eladó.

Felvilágosítást ad szivességből a ménesi jegyző.

3227

Alapított 1888. évben.

Várhoz László

uri- és női cipész.

Arad, Weitzer János utca 2. sz.

Minorita palota a leányiskolával szemben.

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 19 év óta fennálló jó hírnévnek örvendő cipészüzletemre. A bekövetkező őszi idényre beszereztem mindennemű bőrkülönlegességeket.

Az önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbelit készítek mindennemű fegyvernemhez a legjobb kivitelben, előírás szerint. Az egyruházati egyletnek több év óta szállítója vagyok.

Visszamaradt cipők előnyös árban kaphatók. Rendelések 24 óra alatt eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel

3235

Várhoz László.

Egy fiatal fűszeres,
vaskereskedő

segéd

aki a román nyelvet is birja, azonnali belépésre alkalmazást nyer 25 korona kezdőfizetés és teljes ellátás mellett

3220

Schönbrun Albert
cégnél Kétegyházán.

Az előkelő közönség kedvelt

Palermó Pörkölt Kávéja!

Dürr Gusztáv

kávé nagykereskedéséből

Arad, a városházzal szemben.

Próbálja meg ismételtén a Palermó pörkölt kávé, amelynél jobb kávé nem létezik. Ugy fekete, mint tejes kávénak szapora és kiadó, ize, aromája páratlan finom és jó.

Ennél jobb kávé nem létezik!!

A legnagyobb szakértelemmel összeválogatott legjobb fajok! Csakis cégemmel ellátott $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{2}$ kilós lezárt csomagokban jön forga'omba.

Közvetlen behozatal a tengeri kikötőből.

Próba mintát Palermó kávéból egy csésze kávéra megízlelés céljából ingyen adok.

Kugler-féle (Gerbaud) csokoládé gyártmányai, főző és csemege csokoládékból mindenféle friss minőségekben állandóan raktáron.

Legméltányosabb ár!

185

Városi és megyei telefon 118.

Pörkölés hőlégen naponta többször.

APRO HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretségi híján

házasra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztra, kulcsárra, vinczellőre, kertészre,

kulcsárra, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást, stb. vagy

Aki

miadesteket vétel vagy bérebevétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér célt, ha az

ARADI KOZLONY

kis hirdetési

rovatát használja.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstműveket ki váltok és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Jó írásu. G. pirónó. Szőke 25. Megvételre. Virradás. Borbély üzlet. Állandó. G. E. Szolid. Tisztesseges

jeligékre levelek vannak a kiadóban, kérjük elvitetni.

Intelligens

özvegy urinő helyben vagy vidéken kulcsárnői vagy házvezetónői állást keres. Szíves megkeresések „Pedáns” jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 3257

Elegánsan butorozott

különbejárati szoba szeptember 1-től kiadó Szabadság-tér 10., II. fölépcső. 3181

Hintó eladó.

Egy alig használt új, egy üléses női hajtó kocsit egy óra jutányosan eladó. Megtekinthető: Ries és Társa, Szabadság-tér 5-6. 3081

Gazdasszónynak

ajánlkozok magányos urhoz, esetleg plebániára középkorú nő, ki a háztartás minden ágában teljesen jártas. Cimeket kér a kiadóhivatalba. 3214

Kényelmes penzio.

Egy gyermektelen, jó forgalmu, két üzlettel bíró házaspár hajlandó egy idősebb, magányos ur-emberrel magához fogadni, külön szobában, kényelmes teljes ellátásra, hogyha az illető hajlandó 6000-8000 korona tőkét teljes biztosíték mellett az üzlet kibővítésére befektetni. Cim a kiadóhivatalban. 3228

Kiadó

egy különbejárati utcai szoba. Cim a kiadóhivatalban. 3229

Arad legnagyobb

iskolakönyv raktára Krausz Paulin Arad, Atzél Péter-utca, Színház-épületben. 3241

Egy jóforgalmu

fodrászüzlet 400 forintért azonnal eladó. Cim a kiadóban. 3253

Két iskolás fiu

teljes ellátásra felvétetik közel az új polgári iskolához. Orczy-utca 25. sz. 3254

Képképzés

Raktáromban felhalmozott több ezer művészi képet heliogravurált, fény, olaj és színyomatot valamint a most alkalmi vétel folytán birtokomba jutott művészi rézmetszeteket mélyen leszállított áron kiárulsom. Bloch H. papirkereskedése Arad, Andrassy-tér Salac-u. sarok. 1215

Szőlő-cemagoló papír,

kosár függőzések jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésben Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. 2922

Jzr. család egy gyermeket

teljes ellátásra elvállal, ugyanott egy butorozott szoba kiadó. Tökölly-tér 7., II. em. 3203

Kovaszíncon

egy kis hold fagymentes szőlő eladó. Bővebbet Sarkad Választó-utca 23. szám. 3190

Közel a Lyceumhoz

intelligens izr. családnál 2 diák teljes ellátásban részesülhet. Cim a kiadóhivatalban. 3215

1-2 iskolás gyermek

teljes ellátást nyer. Bővebbet Ifj. Klein Mór könyvkereskedésében. 3163

Uriscsaládnál

négy jó családból való tanuló fiu, esetleg leány teljes ellátásra elfogadtatik Andrassy-tér 22., földszint 10. alatt. 3160

200 korona óradékkal

azonnali belépésre keres mint kenyérárulsítót, kocsin járó, Első Gyulai Házikenyer Sütőde Tökölly-tér 8. 3188

Déltáni foglalkozást

keres páfekt magyar-német levelező és könyvelő. Cim a kiadóhivatalban. 3184

Egy fiatal rövidáru segéd

felvétetik Kell Manó cégnél. Tudakozódni lehet szeptember 8-ikától kezdve, déli 12 órakor. Ugyanott tanulók azonnal felvétetnek. 3175

Modern kölcsöntárunkba

érkezett újdonságok: Móricz Zs. Hét krajcár. Felicitas Rose: Heide-schulmeister, Zobeltitz: Die Körbe des Herrn von Wildenberg, Ingusz I. Fia Arad, Andrassy-tér 16. 173

Olcso, száraz tűzifa

ürméterenként az erdőben 4 kor. ürme-terenként, házhoz szállítva 5.50, csak szeptember végéig kapható Cukor Lászlónál, telefon 485. 3211

Egy teljesen új,

modern cseresznyefa ebédlőbutor azonnali elköltözködés miatt eladó Weitzer János-utca 15. 3189

Gyönyörű

csemege szálló kapható 5 kgr. kosarakban 8 koronáért. József főherceg-ut 12., II. em. 3205

Újdonságok kölcsönzésre:

Tovote: Fräulein Grisebach, La Tour Versy: Tagebuch einer Verdorbenen, Auernheimer: Die ängstliche Dodo, Anzengruber: Letzte Dorfänge, Zobeltitz: Senior und Junior, Glyn: Jenseits der Wirbel, Ganghofer: Die Jäger, Wildbrandt: Die glückliche Frau, Wilde Oscar: An ideal husband, Marguerite Paul: La tourmente kölcsönzésre kaphatók Kerpel Izso kölcsönkönyvtárában Aradon. 262

Hirdetés.

Az aradi zsidó hitközség ez uton is értesíti az érdekelteket, hogy a zsinagógai imaszékek bérebevétele f. évi szeptember hó 5-ik napján kezdődik. A jelenlegi bérlők bérlési előjoga szeptember hó 10. napján lejár. Az iparkörületi és fiúiskolai dísztermekben berendezett pótimasházak imaszékai szeptember hó 12. napjától kezdődőleg adatként bérbe. Az előjáróság. 3255

Jelzőlog, váltó és tisztviselő kölcsönöket

legelőnyösebben eszközöl 1513

Vig Lajos

hitelközvetítő irodája

Arad, Árpád-tér 5. sz.

Városi és megyei telefon 671.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi hántalmak, gyomorgörccs és gyomorhív, rögzített székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyor és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamlettások törvényileg fenytetnek.

MOLL-FÉLE SOS BORSZESZ.

Moll" feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismeretesebb népszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnöttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés: MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által. Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 5921

Vidéki megrendelések naponta postautánvéttel mellett teljesítettnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN gyógyszerész-tárában.

Új női- és férfi szabó műterem.

KATONA LÁSZLÓ

Arad, Szabadság-tér I. sz. a.

Van szerencsém a n. é. városi és vidéki nagyközönség b. figyelmét felhívni ujonnan megnyílt

női és férfi szabó műtermemre,

hol minden e szakmába vágó munkát legizlésebben s legelőnyösebb ár mellett elvállalok.

Szíves pártfogásért esedezik

Katona László,

női és férfi szabó, Szadabság-tér I. szám alatt. 2028

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli

motorokat

kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Diamant Jenő

épület- és díszmű-bádogos. 1225

Műhelye és kész áru raktára: Kazinczy-utca I. (Polgári fuilokóval szemben.)

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR.

Csak akkor valódi, ha mindegyik doboz Mollnak védjeggyét és aláírását tünteti fel.

csak akkor valódi ha mindegyik üveg Moll. A védjegye tünteti fel és „A MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR.” felirattal van ellátva.

